

KÁRTÉRÍTÉSI ÉS BIZTOSÍTÁSI JOG

Az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület elektronikus folyóirata

II. évfolyam/ 2. szám – 2020. június

Beköszöntő

Tanulmányok

- László György: Szakkérdés bírói mérlegelési körbe vonása
- László Petra: Felelősségbiztosítás a közjegyzői és az ügyvédi hivatásban

Szemelvények az ítélkezési gyakorlatból

- Másol nem publikált határozatok
- Publikált határozatok (BH, ÍH, BDT)
- Válogatás a Kúria Sajtótitkársága által 2020 második negyedévében közzétett tájékoztatókból

Közlemények, hírek, események

- Koronavírus, kárfelelősség, biztosítás
- A koronavírus járvány hatása a biztosítási jogviszonyokra egyes országokban. (Összefoglaló)
- A Brexit következményei a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre II. - Döntés az ún. átmeneti időszak meg nem hosszabbításáról
- Szakirodalmi ajánló
- Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2020/1-2. száma

Könyvismertetés

- Takáts Péter: Kézikönyv a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról

Impresszum

Tisztelt Olvasóink, tisztelt Kollégák!

Folyóiratunk júniusi számában cikket olvashatnak a felelősségbiztosítással kapcsolatos egyes perjogi és anyagi jogi kérdésekről. A témát a szerző egy konkrét kúriai ítélet kapcsán fejti ki és érvelése a felelősségbiztosító szempontjait tükrözi. Éppen ezért érdeklődéssel várjuk a Kollégák észrevételeit, megjegyzéseit. Az ügyvédi és közjegyzői felelősségbiztosítási szerződés fő sajátosságait foglalja össze másik cikkünk, amely hasznos olvasnivalót kínál az érintett Kollégák számára. „Máshol nem publikált határozatok” rovatunkban több érdekes esetet elemzünk a beküldők saját praxisából, mint például a sérelemdíjra irányadó jog magyar károsult külföldi balesete esetén vagy a károsult dolog értékének meghatározása perben, ha a forgalmi érték nem vagy csak spekulatív módon állapítható meg. Az elmúlt időszakban a BH-ban és más hasonló fórumokban a kárfelelősséget érintő több figyelemre méltó döntés is napvilágot látott. „Publikált döntések” rovatunkban közölük válogattunk. Felhívjuk a figyelmet a Kúria Sajtótitkárságának közleményeiből készült válogatásunkra, amely a kárfelelősség szempontjából fontos döntéseket ismertet. A „Közlemények, hírek, események” rovatban foglalkozunk a koronavírus járvánnyal összefüggő polgári jogi és biztosítási fejleményekkel remélve, hogy a tisztelt Kollégák is megosztják majd velünk ebbéli tapasztalataikat. Végül felhívjuk Olvasóink figyelmét egy-egy mostanában megjelent illetve a közeljövőben megjelenő szakkönyvre.

A Szerkesztőbizottság

Tanulmányok

László György*: Szakkérdés bírói mérlegelési körbe vonása

[1] Az alábbi konkrét rPp. alapján lefolytatott kötelező gépjármű felelősség biztosítási háttérű kártérítési per elemzése kapcsán egyebek mellett arra próbálok rámutatni, hogy a bizonyítási eljárások során minden esetben az eljárásban a döntéshez szükséges tényállás felderítése szempontjából kell arról dönteni, hogy az adott tény bizonyítása melyik fél bizonyítási terhe (érdeke), a felek mely bizonyítási indítványának adjon helyt a bíróság, ezek közül melyik kérdés minősül olyan szakkérdésnek, amelynek megítéléshez különleges szakértelem szükséges, és milyen esetben indokolt az indítvány mellőzése mellett az adott kérdés bírói mérlegelési körbe vonása.

I. Tényállás

[2] Az I. rendű felperes (károsult) a tulajdonát képező személygépkocsival egy település külterületén, a közúton haladva összeütközött a jobb oldali bekötő útról balra nagyívben elé kanyarodó II. rendű felperes (károkozó) által vezetett másik gépjárművel. Mindkét gépjárműben jelentős kár keletkezett.

[3] Az I. rendű felperes a II. rendű felperes kötelező gépjármű felelősségbiztosítására, míg a II. rendű felperes saját casco biztosítására kérte a gépkocsikban keletkezett kárt, melyet mindkét felperes ugyanazon biztosítónál kívánt érvényesíteni.

[4] A biztosító (alperes) a két gépkocsi kárfelmérése, valamint az általa felkért külső szakértő bevonásával készített a baleseti helyszíni vizsgálat alapján a baleseti mechanizmus leírt módja és a két gépkocsi kárkép közötti összefüggést nem látta bizonyítottnak, ezért mindkét kárigényt elutasította.

[5] Erre tekintettel a károsult és a károkozó közös keresetet nyújtott be a biztosítóval szemben a keletkezett kárnak a megtérítése iránt.

[6] Az alperes a felperesi keresetre benyújtott ellenkérelmében a jogalap tekintetében előadta, hogy a felperesek járműveinek ütközését kizárni nem lehetett, de a vizsgálat során feltárt körülményekből arra lehet következtetni, hogy az esemény nem a bejelentésben leírt baleseti szituáció szerint következett be.

[7] Ebben az ismertetésben az eljáró bíróságok ítéleteinek egyetlen egy aspektusát, a per lényegét adó műszaki szakkérdés bírói mérlegelési körbevonását kívánom bemutatni, mert úgy gondolom a három fokon elbírált ügyben vitatható döntés született.

II. Az I. fokú eljárás – az I. és a II. fokú ítéletek

[8] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás során meghallgatta az I. és II. rendű felpereseket, akik egybehangzó vallomást tettek, ugyanakkor vallomásukat a per során kirendelt szakértő megállapítására figyelemmel módosították. Meghallgatta továbbá a felperesek által indítványozott tanúkat, akik - az alperesi biztosító megítélése szerint - részben egymásnak ellentmondóan nyilatkoztak, részben vallomásuk alapján az volt megállapítható, hogy a baleset bekövetkezését egyikük sem látta, így annak mechanizmusára hiteles nyilatkozatot tenni nem tudtak.

[9] A bíróság szakértői bizonyítást is elrendelt felperesek indítványára, melyet alperes sem ellenezett. A kirendelt igazságügyi gépjármű szakértő helyszíni szemlét tartott, ennek alapján készítette el a szakvéleményét, amelyben végső soron megállapította, hogy a perbeli gépkocsik sérülése a bejelentett forgalmi helyzetben nem következhetett be.

[10] A felperesek maguk sem érezték úgy, hogy a perbeli bizonyítás addigi eredményei és különösen a szakértői vélemény megállapításai alátámasztanák állításaikat, ezért indítványt tettek másik szakértő kirendelésére, de ezt az I. fokú bíróság elutasította az alábbi ítéleti indoklással:

„Miután a perbeli baleset a peres felek által előadottak szerinti bekövetkezte bizonyítást nyert, ezáltal a bíróság, mint szükségtelent és az eljárás további elhúzódását indokolatlanul eredményező új szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát a felpereseknek elutasította.”

[11] Az I. fokú bíróság az indítványt azért ítélte szükségtelennek, mert *„A bíróság minden kétséget kizáróan megállapíthatónak ítélte, hogy a perbeli baleset a peres felek által előadott módon bekövetkezett”.*

[12] Amennyiben az I. fokú bíróság helyt adott volna felperesek másik igazságügyi szakértő kirendelésére vonatkozó indítványának, akkor ennek révén a baleseti mechanizmus többrétű feltárása segítségével egy, a perbelinél részletesebb és pontosabb tényállás lett volna megállapítható az alábbi módon:

- az új szakértő megerősíthette, vagy kizárhatta volna az alapszakértő által a baleseti mechanizmussal kapcsolatos alapszakértői aggályokat,

- lehetőség nyílt volna arra is, hogy amennyiben a két szakértő megállapításai között az ügy érdemi eldöntését befolyásoló ellentét feszülne, úgy a szakértőket ennek feloldása érdekében írásban, illetve a tárgyaláson együttes meghallgatásuk révén nyilatkoztassa,

- ha pedig a szakvélemények közötti ellentmondás ekként se lett volna feloldható, akkor egy harmadik szakértő kirendelésére is sor kerülhetett volna, vagy

- a bíróság a két szakértői vélemény összevetése alapján saját meggyőződése alapján is eldönthette volna az ügyet.

[13] Az I. fokú bíróság az alperest a felperesi követelések szerint marasztalta az alábbi indokok alapján:

„A bíróságnak az alperes mechanizmusra hivatkozással történő jogalapi vitatása folytán elsődlegesen abban kellett állást foglalnia, hogy a perbeli járművek sérülései a felperesek által bejelentett baleseti körülmények között következtek-e be. Ebben a körben a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat mérlegelési körébe vonta és azokat egyenként illetőleg egymáshoz viszonyított összességében értékelve megállapította, hogy a perbeli baleset a részes felek által előadott módon való bekövetkezte bizonyítást nyert, mely balesetben a kárbejelentő lapokon szereplő sérülései keletkeztek a felperesi járműveknek.....„A bíróság minden kétséget kizáróan megállapíthatónak ítélte, hogy a perbeli baleset a peres felek által előadott módon bekövetkezett, hiszen nem várható el egy baleseti szituáció által kiváltott stressz hatást eredményező állapot körülményeinek a balesetet követő pontos rekonstruálása, nevezetesen a baleset előtti haladási sebesség, illetőleg az ütközési pozíció, az azt megelőző fékezés mértékének, illetőleg nemlétének pontos rekonstruálása.”

[14] Az alperes az I. fokú ítélet ellen fellebbezéssel élt, melyet a II. fokú bíróság elutasított és az I. fokú ítéletet helybenhagyta. A II. fokú bíróság alapvetően azzal utasította el a fellebbezést, hogy nem találta megalapozottnak az alperes azon fellebbezési érvét, mely szerint *„a bíróság ne mérgeletné a szakértői véleményt. Az elsőfokú bíróság nem szakmai kérdésben foglalt állást, amikor a vélemény egyes részeit nem tekintette irányadónak, hanem azt a következetes ítéleti gyakorlatot követte, amikor a bizonyítékokat összességében és összefüggéseiben, okszerűen és ellentmondástól mentesen mérlegelte és megalapozott marasztaló döntést hozott.”*

III. Alperes felülvizsgálati kérelme és a Kúria ítélete

[15] Alperes a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelemmel élt – a vizsgált szempontból – a következő indokokkal: a[z eljáró I. és II. fokú bíróságok a szakértői bizonyítás körében nem tulajdonítottak jelentőséget annak, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő mindvégig határozottan akként foglalt állást, *„hogy a járművek bejelentés, bemutatás szerint történő ütközés utáni mozgása és tényleges sérülési mértéke kialakulása a bejelentett jármű sebességekkel, tehát a bejelentett forgalmi helyzetben nem történhetett meg.”* Az eljáró bíróságok a szakértői véleményt csak annyiban vették figyelembe, amennyiben az ütközés tényét nem lehet kizárni, de abból a szempontból nem, hogy a szakvélemény szerint a baleset a leírt módon nem következhetett be, mert ez esetben lényegesen eltérő törésképnek kellett volna bekövetkeznie. A bizonyítás eredményének értékelése körében az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint sem az I. fokú, sem pedig a II. fokú

bíróság ítélete nem tett eleget a rPp. tényállás megállapítására, a bizonyítási eljárás lefolytatására és a bizonyítékok értékelésére vonatkozó szabályoknak.

[16] Az I. és II. fokú bíróság nem a bizonyítási eljárásban felmerült valamennyi adat együttes mérlegelése alapján hozta meg az ítéletét, mert elmulasztotta összevetni az egyes bizonyítékokat.

[17] Nem vették figyelembe, hogy a felperesek nyilatkozatát – melyre tekintettel a szakvélemény készült - a kirendelt igazságügyi szakértő alap, illetve kiegészítő szakvéleménye sem támasztotta alá. Nem erősítette meg, hanem éppen cáfolta azokat az előadásokat, hogy a baleset az általuk előadott időben, helyen és módon, illetve a felperesi gépjárművekben leírt károkat okozva következett volna be.

[18] Az I. fokú és a II. fokú bíróság a vallomások tartalmát nem okszerűen mérlegelte akkor, amikor azokat a felperesi – a szakvélemény alapján megváltoztatott – vallomásokat perdöntő bizonyítékként az ítéleti tényállás megállapítása során elfogadta és az ítéletét erre alapította.

[19] Az I. fokú bíróság olyan kérdést vont kizárólagos mérlegelési körébe, amelyben a bíróság szakértelemmel nem rendelkezik, olyan nyilatkozatokat és tanúvallomásokat fogadott el, amelyek más peradatokkal ellentétben állnak, vagy olyan tényekre vonatkoztak, amelyekre nézve a tanúk saját észlelésen alapuló ismeretekkel nem rendelkeztek, míg más tanúk vallomását teljes egészében mellőzte.

[20] Az alperes a felülvizsgálati kérelmét megalapozó jogsértést abban határozta meg, hogy az eljáró bíróságok kirívóan okszerűtlenül mérlegelték a bizonyítékokat, amikor nem tulajdonítottak jelentőséget a felperesek nyilatkozataiban észlelt ellentmondásoknak és elfogadták állításaik bizonyítékeként a tanúk vallomását, a kirendelt szakértő megállapítását pedig, amely cáfolta, hogy a baleset, a felperesek által előadott helyen, időben illetve a gépjárművekben leírt károkat okozva következett be, alaptalanul mellőzték [rPp. 272. § (2) bekezdés]

[21] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét elutasította és a támadott ítéleteket hatályában fenntartotta, lényegét tekintve az alábbi indokokkal:

[22] *„Az I. rendű felperes esetében keresete vonatkozásában az alperesnek – akire, mint felelősségbiztosítóra jogi helyzete folytán a tartozás elismerés olyan hatással van, mint magára a károkozóra -, a biztosítónak azt kellett volna bizonyítania, hogy a balesetet nem a nála biztosított járművel való ütközéssel, annak felelőssége mellett következett be.....„A tényállás megállapítása során a perbeli esetben értékelni kellett, hogy a II. rendű felperes elismerte a balesetért való felelősségét, mely nyilatkozata tartalma, rendeltetése, az adott jogviszonyban betöltött szerepe alapján a rPtk. 242. § (2) bekezdés értelmében vett tartozás elismerésnek minősül, ezért egyrészt az I. rendű felperes ebben bízva eltekintett az akkor még nyilvánvalóan rendelkezésre álló bizonyítékok beszerzésétől, a rendőri helyszínelés kérésétől, másrészt ebben a perben a részéről nem szorult bizonyításra a közlekedési baleset ténye, bekövetkezésének módja.”*

[23] „A rPp. 206.§(2) bekezdésében foglaltak megsértése kivételesen és csak abban az esetben állapítható meg, akkor szolgálhat alapul a felülvizsgálathoz, ha a bíróság iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapítást tett, vagy a bizonyítási eljárás lefolytatására vonatkozó előírások megsértésével helytelen következtetésre jutott.

A Kúria álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékok nem kifogásolható mérlegelésével következtettek arra, hogy a perbeli baleset kapcsán mind a kötelező felelősségbiztosítás, mind a casco biztosítás alapján fennáll az alperes teljesítési kötelezettsége.....Az I. rendű felperes vonatkozásában az alperes – mint akire mint felelősségbiztosítóra jogi helyzete folytán a tartozás elismerés olyan hatással van, mint magára a károkozóra – tartozott kétségtelenné tenni, hogy a baleset nem a nála felelősségbiztosítással rendelkező, annak felelőssége mellett következett be.”

IV. Kúria ítéletének lehetséges értelmezése és kritikája

[24] A Kúria ítélete ebben az indoklási részben két – álláspontom szerint vitatható - megállapítást is tesz:

- Egyrészt azzal, hogy „a II. rendű felperes elismerte a balesetért való felelősségét, mely nyilatkozata tartalma, rendeltetése, az adott jogviszonyban betöltött szerepe alapján a rPtk. 242. § (2) bekezdés értelmében vett tartozás elismerésnek minősül

- Másrészt azzal, hogy megállapítja: „az I. rendű felperes ... részéről nem szorult bizonyításra a közlekedési baleset ténye, bekövetkezésének módja.”

[25] A Kúria ítélete implicite egyfelől azt mondta ki ezzel, hogy az alperesi biztosító – a károkozói/biztosított felelősség elismerése révén – mintegy a károkozó biztosított helyzetébe kerül, vagyis amennyiben a biztosított a kárfelelősségét elismerte, ezzel a károkozó/biztosított tartozás elismerési helyzetébe kerül, és úgy kell helytállnia a károsulttal szemben, mint a károkozónak.

[26] Ugyanakkor – mintegy ezt az álláspontot felülbíráva – azt is kimondja, hogy a biztosítónak még a biztosított elismerése mellett is van kimentési lehetősége, amennyiben bizonyítja, hogy a kárért nem a biztosított a felelős, elismerő nyilatkozata ellenére sem. Ez utóbbi értelmezés felel meg a jogi szabályozásnak és a régóta követett joggyakorlatnak is.

[27] A Ptk. általános felelősségbiztosítási rendelkezéseihez képest a gépjármű felelősségbiztosítási szabályai az általános és különös viszonyában vannak. Amennyiben a Kúria ítéletének első megállapítását általánosan érvényes szabályként értelmeznénk, azzal a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény alábbi rendelkezései válnának üressé:

12. § A biztosítás kiterjed a felelősség kérdésének vizsgálatára, és azoknak a megalapozott kártérítési igényeknek a kielégítésére, amelyeket a biztosított személyekkel szemben a

biztosítási szerződésben megjelölt gépjármű üzemeltetése során okozott károk miatt támasztanak.

28. § (1) A károsult kártérítési igényét e törvény alapján, a biztosítási szerződés keretei között a károkozó gépjármű üzemben tartójának biztosítójával szemben közvetlenül, ... szemben jogosult érvényesíteni.

31. § A biztosító... köteles a kárrendezéshez nélkülözhetetlen dokumentumok beérkezésétől számított 15 napon belül, de ezek beérkezésének hiányában is legkésőbb a kártérítési igény benyújtásától számított három hónapon belül a károsultnak.....b) indoklással ellátott választ adni a kártérítési igényben foglalt egyes követelésekre, azokban az esetekben, amikor a felelősséget nem ismeri el, vagy az nem egyértelmű, vagy a teljes kárt összegszerűen nem állapította meg.

32. § (1) A biztosító a kártérítési követelések jogosságát a biztosított felelősségre vonatkozó nyilatkozatában foglaltak és a rendelkezésre álló tények és adatok összevetése alapján, a biztosított kártérítési felelősségéhez mérten köteles megállapítani.

[28] A fenti szabályozás alapvetően a károkozó üzembentartók és a felelősségbiztosítók szerződéses viszonyát van hivatva szabályozni, de szükségképpen kihat a károsult kárigény-érvényesítésére is.

[29] A felelősségbiztosító tehát nem pusztán egy passzív szereplője a károkozó és a károsult között kialakult kárkötelemnek, hanem önálló résztvevője. Erre tekintettel nem lehet általános szabály az, hogy a károkozó tartozás elismerésének minősülő felelősségvállaló nyilatkozata egyben a felelősségbiztosítóra is minden érdemi vizsgálat nélkül közvetlen teljesítési kötelezettséget róna, és ne lenne helye akár a károkozó/biztosított felelőssége érdemi vizsgálatának.

[30] Ennek ellenére ebben az esetben az eljáró bíróságok és a Kúria is úgy ítélte meg, hogy az alperesi biztosító az I. rendű felperessel szemben a kötelező biztosítás alapján a helytállási kötelezettsége alól, míg a II. rendű felperes tekintetében a casco biztosítási szolgáltatás teljesítése alól nem mentesülhet.

[31] A Kúria eseti döntésének a konkrét ügyön túlmutató lehetséges következményeire tekintettel az alábbi kérdések adódnak:

Amennyiben a bíróság helyt ad a felek bizonyítási indítványának, és megállapítja annak szükségességét, hogy olyan kérdésben, melyben szakértelemmel nem rendelkezik, szakértői bizonyítás elrendelése indokolt, akkor megalapozottan mellőzni lehet-e és a szakvéleményt, anélkül hogy annak megállapítását a bíróság érdemben vizsgálta volna, így az rPp. 182.§ (3) bekezdésében írott indokok („a szakvélemény homályos, hiányos, önmagával, bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez nyomatékos kétség fér”) sem merülhetnek fel?

[32] Ha a nem merültek fel a szakértői véleménnyel szemben a hivatkozott indokok, akkor mellőzhető-e a szakvélemény megállapításait vitató fél indítványának teljesítése másik szakértő kirendelésére a mellőzést azzal indokolva, hogy „*a peres felek által előadottak szerinti bekövetkezte bizonyítást nyert, ezáltal a bíróság, mint szükségtelent és az eljárás további elhúzódását indokolatlanul eredményezné.*”?

[33] Kérdés, hogy a szakértői megállapításokra, a felperesi nyilatkozatokban, a tanúvallomásokban megmutatkozó ellentmondásokra hivatkozó alperesi védekezést súlytalanná teszi-e a bírói szabad mérlegelés, illetve az pótolja a szükséges szakismeretet?

[34] A károkozó üzembentartó/biztosított felelősség elismerő nyilatkozata, tartozás elismerése esetén feltétlenné teszi-e a felelősségbiztosító helytállási kötelezettségét, melyre a károkozó elismeréssel szemben lehet-e eredményes bizonyítást vezetni?

V. Következtetések és tanulságok

[35] A kirendelt igazságügyi szakértő konzekvensen cáfolta azokat a károkozó és károsult által tett előadásokat, hogy a baleset az felperesek által előadott módon, illetve a felperesi gépjárművekben leírt károkat okozva következett volna be. Az I. fokú bíróság tehát látszólag egy a felperes által, a saját bizonyítási érdekkörébe tartozó kérdésben tett bizonyítási indítványt hagyott figyelmen kívül és - szintén látszólag – a felpereseket fosztotta meg a részletesebb bizonyítás lehetőségétől. Valójában viszont az indítvány elutasításával alperest hozta abba a helyzetbe, hogy a neki kedvező szakértői bizonyítási eredmény ellenére az álláspontját alátámasztó szakértői véleményt nem használhatta fel.

[36] Az I. fokú bíróság nem derítette fel olyan részletességgel a tényállást (a felperesek, a tanúk nyilatkozatai között megállapítható ellentmondás, a szakértői megállapítások és felperesek állításainak ellentmondásai, stb.), hogy annak alapján ítéleti bizonyossággal döntést hozhatott volna.

[37] Azzal, hogy az I. fokú bíróság a perbeli baleset bekövetkezésével összefüggő, szakértői kompetencia körébe tartozó műszaki szakkérdésben annak nem cáfolt megállapításaival szemben a bizonyítékokat mérlegelési körbe vonta megsértette a rPp. 177. § (1) bekezdésében írott szabályt, hiszen egy olyan különleges szakértelmet igénylő kérdésben mellőzte a szakértői vélemény figyelembevételét (baleseti mechanizmus), amely kérdésben értelemszerűen nem rendelkezik megfelelő szaktudással. Valójában olyan különleges szakkérdésben hagyta figyelmen kívül a szakértői megállapításokat, amelyekre tekintettel a szakértő kirendelésére egyáltalán sor került.

[38] Mindezek következtében az alperes álláspontja szerint a II. fokú bíróság ítélete jogszabálysértő, mert- az I. fokú bíróság ítéletének jóváhagyásával megsértette a rPp. 177.§ (1) bekezdésében foglalt szabályt, mert - figyelemmel a rPp. 180-182. § írott szabályokra is e

szabályok formális betartása mellett – a megfelelően lezajlott bizonyítás eredményét - azaz a szakértői vélemény az igény jogalapjára vonatkozó megállapításait, annak részletes indoklása, írásbeli és szóbeli megerősítése, valamint a kirendelt igazságügyi szakértőnek a felperesek megbízásából készített magánszakértői véleménye teljes körű cáfolata ellenére - figyelmen kívül hagyta; továbbá a rPp. 206. § (1) bekezdésében írott szabályt, mely szerint „A bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.”

[39] Amennyiben a szakértői vélemény beszerzése a bizonyítás formális eszközévé válik, és az ítékezés során a bírói mérlegelés azt felválthatja, akkor ez azzal a következménnyel járna, hogy a perbeli balesethez hasonló esetekben lényegében mind a felelősség megállapítása céljából eljárás lefolytatására jogosult polgári bíróság, mind pedig a kötelező biztosítás szerint a kárkötelem teljesítésére közvetlenül is perelhető felelősségbiztosító a tényleges tényállás tisztázása szempontjából teljesen eszköztelen maradna. Vagyis elegendő lenne a részes felek egymással egybehangzó nyilatkozata ahhoz, hogy a kárigény jogalapját a bíróság további érdemi vizsgálat nélkül állapítsa meg. Ez olyan új helyzetet teremtene a kárfelelősség megállapításának rendszerében, amely eleve feleslegessé tenné a baleseti mechanizmus vizsgálatához az eddig mellőzhetetlen igazságügyi műszaki gépjármű szakértői vélemények, baleseti elemzések elkészítését.

Hivatkozott ítéletek:

- Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.P.50.125/2014/58.
- Fővárosi Törvényszék 41.Pf.632.754/2016/5.
- Kúria Pfv.V.21.860/2016/5.

*A szerző egyéni ügyvéd

László Petra*: Felelősségbiztosítás a közjegyzői és az ügyvédi hivatásban

[1] A jogász hivatás gyakorló pályára lépésükkor tisztában vannak a választott foglalkozás alapjait jelentő szaktudás egy élethosszig tartó tanulási folyamat révén szüntelenül fejlesztendő és bővítendő. Tekintettel arra, hogy az ügyfelek leggyakrabban nem rendelkeznek az ahhoz szükséges ismeretekkel, hogy a közjegyző, ügyvéd tevékenységének

szakmai megfelelőségét ellenőrizni tudják, kénytelenek „vakon” bízni a jogászok szakismeretének hiánytalanságában, munkájuk hibátlanságában. Ez kétségkívül kiszolgáltatott helyzetbe hozza a jogi közreműködésért folyamodó ügyfeleket, e védtelenséget pedig az ügyvédek és közjegyzők törvényi szinten szabályozott jogai, kötelezettségei, valamint felelősségük hivatott ellensúlyozni.

[2] A rendkívüli aktivitást mutató jogalkotás, a dinamikusan növekvő joganyag tartalmi komplexitása és a már meglévő jogszabályok folyamatos változása kivételes kihívást jelent a jogalkalmazók számára. Ahogy a latin közmondás tartja „*nihil est tam perfectum, quod non habeat defectum*”, „*nincs oly tökély, hogy benne egy kis hiba ne lenne*”¹, tehát a legnagyobb odafigyelés, gondosság, felkészültség és precizitás mellett is adódhatnak hibák, amelyeket az ügyvéd, közjegyző nem tud elkerülni, és ezzel ügyfelének óhatatlanul kárt okoz. Szükséges egy olyan intézmény szabályozása, amely lehetővé teszi, hogy az ügyvédek, közjegyzők anyagi biztonságuk, magánvagyonuk mindennapos kockáztatása nélkül tevékenykedhessenek. Az ügyvédi, illetve a közjegyzői kar számára a szakmai felelősségbiztosítás-kötés előírásának célja azonos: stabilabbá teszi az ügyfelek kárigényének megtérülését amellet, hogy védi a biztosított szakmabelieket a kártérítés, sérelemdíjfizetés nyomán előálló egzisztenciális ellehetetlenüléstől.

[3] Trócsányi László szerint „*korunk jogállamaival szemben különös kihívást jelent a jogszabályok számának és ugyanakkor tartalmi összetettségének egyidejű, soha nem látott mértékű növekedése*”², ez a kihívás, valamint a kihívás folytán gyarapodó hibázási lehetőségek véleményem szerint kiemelkedően időszerűvé teszik a felelősségről, felelősségbiztosításról, annak esetleges fejlesztési lehetőségeiről való gondolkodást. A téma aktualitását jelzi, hogy a 2019. novemberében Debrecenben megrendezésre került 31. Közép-európai Közjegyzői Kollokvium szervezői az előadások témájául szintén a közjegyzői, illetve ügyvédi felelősséget választották.

¹ https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_545_03_Magyar_kozmondasok_nagyszotara/ch_31.html, Utolsó letöltés dátuma: 2020. január 19.

² Trócsányi László: Az ügyvédség alkotmányos helyzete Magyarországon, *Ügyvédek Lapja*, XLVIII. évfolyam 2009. 1. szám, 2-3. o.

A szakmai felelősségbiztosítás sajátosságai³

[4] A szakmai felelősségbiztosítás a felelősségbiztosítások speciális típusa. Szakmai felelősségbiztosítás alapján a biztosító azon károkat téríti meg, amelyek a szerződésben nevesített szakma, hivatás gyakorlóját terhelik olyan károkozással összefüggésben, amelyben a felelőségük megállapítható.⁴

[5] A szakmai felelősségbiztosítás mint biztosítási termék megkülönböztetendő a szolgáltatási felelősségbiztosítástól. A szolgáltatási felelősségbiztosítás a tevékenység végzése során okozott „egyéb károkra”, nem pedig a „szolgáltatáshoz közvetlenül kapcsolódó károkra” vonatkozik. Például a festőnek kell megtérítenie azt a kárt, amelyet falfestés közben azáltal okozott, hogy egy létrával kiütötte az ablaküveget, kivéve, ha a festő szolgáltatói felelősségbiztosítással rendelkezik, amelynek alapján az előbbihez hasonló károk megtérítéséért a biztosító áll helyt.⁵

[6] A szakmai felelősségbiztosítás a szellemi szabadfoglalkozás gyakorlásához kapcsoló védelmi igényhez köthető. A szellemi szabadfoglalkozások területén tipikusan kisebb súlyú mulasztások, szabályszegések is rendkívüli következményekkel járhatnak. Az esetlegesen felmerülő kárigények gyakran kielégíthetetlenek lennének, ha azok egyetlen fedezetét a károsult felé a károkozó vagyona képezné. A jogalkotó, noha a szakmai felelősségbiztosítások igen jelentős vonása a szolgáltatást igénybe vevő harmadik felek, ügyfelek védelme, a potenciálisan károkozó szellemi szabadfoglalkozásúakat egyaránt védeni kívánja a kárigények teljesítése folytán bekövetkező anyagi ellehetetlenüléstől.

[7] A „long-tail risknek” nevezett jelenség általános jelleggel fordul elő a szakmai felelősségbiztosítással összefüggésben. A szakmai felelősségbiztosítások által biztosított tevékenységekre általában jellemző, hogy a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése időben jelentősen elválik egymástól. Példának okán, ha egy közjegyző alakilag hibás végrendeletet készít ügyfelének, az bejegyzésre kerül a Végrendeletek Országos

³ A Takáts Péterrel, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának címzetes egyetemi tanárával, biztosítási szakemberrel, a Polipins-Renomia Biztosítási Alkusz Kft. ügyvezetőjével Budakeszin 2019. október 18-án készített riport alapján.

⁴ Deák István: A közjegyzői felelősségbiztosítás közgazdasági és jogi alapjaihoz., JURA, 23. évfolyam 2017. 1. szám, 30-31. o.

⁵ https://www.general.hu/Home/Szolgáltatások/Vallalati_biztosítások/Altalanos_felelossegbiztositasok/szolgalta-toi%20felelosseg.aspx, Utolsó letöltés dátuma: 2019. november 30.

Nyilvántartásába, és a károkozó magatartás megvalósul. A laikus ügyfél azonban nem tud a végrendelet alaki hibák miatti érvénytelenségéről. A kár bekövetkezésére adott esetben csak évtizedekkel később, az örökhagyó halálát követően, az érvénytelen végrendelet kihirdetésekor kerül sor. Az ún. „hosszú farkú felelősség” problémáját is rendezni kell a szakmai felelősségbiztosítás feltételei körében.

[8] A szakmai felelősségbiztosítások tárgyalásakor megemlítendő, hogy Magyarországon az egyes szakmák felelősségbiztosítási piacai nagy mértékben koncentráltak. A koncentrálnak oka egyrészt a kereslet alacsony szintje, ezzel összefüggésben pedig a veszélyközösség kis mérete. Az egyébként is alacsony keresletet gyakran a szakmai kamarák, szakmai szövetségek aggregálják saját biztosító és/vagy saját alkusz cég működtetésével, vagy akként, hogy – az országos közjegyzői kamara által választott megoldáshoz hasonlóan – maga a szakmai kamara köt csoportos biztosítást a tagjaira.⁶

A kötelező közjegyzői felelősségbiztosításról

[9] Magyarországon 1991-től szabadfoglalkozású közjegyzők hatáskörébe utalták a korábban állami közjegyzők által ellátott feladatokat. Ezzel megszűnt a közjegyzői tevékenység körében okozott károkért való állami helytállás. A közjegyzők jogállásának változása magával hozta azt a feladatot is, hogy a közjegyző által az ügyfélnek vétkesen okozott kár megtérítésének biztosítékai kidolgozást nyerjenek. Az igény egyértelműen az volt, hogy a károsult kárának fedezete a károkozó közjegyző anyagi helyzetétől függetlenül biztosítva legyen.

[10] 2002. január 1-jétől a kötelező felelősségbiztosításokat nem a közjegyzők kötik meg külön-külön, hanem a biztosítóval egyetlen szerződésben a Magyar Országos Közjegyzői Kamara (a továbbiakban: MOKK) szerződik, és így jön létre valamennyi közjegyző vonatkozásában a felelősségbiztosítási fedezet a törvényben meghatározott kötelező értékig. A biztosítási díjat szintén a MOKK fizeti meg.⁷

⁶ Deák, 2017, 32. o.

⁷ Riport Takáts Péterrel, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának címzetes egyetemi tanárával, biztosítási szakemberrel, a Polipins-Renomia Biztosítási Alkusz Kft. ügyvezetőjével, Budakeszi, 2019. október 18.

[11] A jelenleg hatályos, közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) szerint a kártérítés, illetve a sérelemdíj fedezetére legalább biztosítási időszakonkénti százmillió forint értékű felelősségbiztosítást kell kötni és azt a közjegyzői működés tartama alatt fenn kell tartani.⁸

[12] Az újonnan kinevezett közjegyzők számára a biztosítási fedezet automatikusan, már a kinevezésével kezdődően létre jön a jogszabály által meghatározott kötelező limit összegéig. A közjegyzői kinevezésekkel összefüggésben a biztosítási fedezet létrejöttéhez nem szükséges a MOKK által kötött felelősségbiztosítási szerződés módosítása, a szerződés feltételeiből következően ez automatikus. A biztosító részére azonban negyedévente adat szolgáltatandó az elmúlt negyedévben bekövetkezett változásokról. Az „automatikusságnak” (a szerződésmódosítás szükségtelenségének) még egy fontos aspektusa ismeretes, még pedig az, hogy a MOKK által kötött alapbiztosítás követi a közjegyzők hatáskörébe utalt feladatok körét. Ennek értelmében a biztosító egyetlen olyan kockázat fedezetét sem tagadhatja meg, amely jogszabály által a közjegyzők hatáskörébe utalt feladatból ered.

[13] A szakmai felelősségbiztosítások sajátosságainál már kiemelésre került, hogy a szakmai felelősségbiztosítás által fedezett kockázat nagyon gyakran ún. „hosszú farkú” kockázatnak minősül, tehát a károkozó magatartás tanúsítása és a kár bekövetkezése időben jelentősen eltér egymástól. A fedezetnyújtás kiterjesztésével a „long-tail risk” problémája kiküszöbölhető. A retroaktív fedezetet mint a fedezetnyújtás múlt irányába történő kiterjesztésének módját a közjegyzői alapfelelősségbiztosítás szerződéses klauzulái is alkalmazzák. A felelősségbiztosítás alapján a biztosító fedezetet nyújt minden olyan 2002. január 1-jét követően okozott kárra, ami a közjegyző által elkövetett műhibával összefüggésben merül fel, feltéve, hogy a közjegyző a szerződés létrejöttének az időpontjában az általa megvalósított károkozásról, illetve a kárigényről nem bír tudomással.⁹ A fedezet jövőre történő kinyitására a MOKK egy egyedülálló és rendkívül praktikus megoldást választott annak érdekében, hogy a közjegyzői kar visszavonuló tagjai a jövőben

⁸ Kjt. 10. § (1)-(3) bekezdés

⁹ Takács Péter: Szakmai felelősségbiztosítások című előadás, 31. Közép-Európai Közjegyzői Kollokviumon Debrecenben tartott előadása, 2019. november 8.

esetlegesen felmerülő kárigények miatti aggodalomtól mentesen élhessék mindennapjaikat. A konstrukció keretében az utófedezetet a MOKK minden nyugdíjba vonuló közjegyző részére megköti az alapfedezet összegéig akként, hogy a közjegyző utolsó hivatalban töltött évében hatályban lévő biztosítási díj alapján egy évre számított összeget megfizeti, amellyel mintegy fedezetet vált a közjegyző hivatalban töltött ideje alatti károkozásokból eredő, azonban csak a közjegyző megbízatásának megszűnését követően bekövetkezett és bejelentett károkra. Az utófedezet az elévülési idő teljes tartamára kiterjed, a közjegyző tehát mindazon időre fedezettel fog rendelkezni, amely alatt vele szemben még igény érvényesíthető.

[14] A közjegyzői kötelező felelősségbiztosítás körében a jogalkotó jelentős változást eszközölt, 2018. január 1-jétől a felelősségbiztosítás kötelező legalacsonyabb értékét duplájára, ötvenmillió forintról százmillió forintra emelte. Meglátásom szerint a közjegyzői felelősségbiztosítást érintő jogi szabályozás tekintetében végbement változások, így a biztosítási időszakra vonatkozó biztosítási összeg megemelése, és a szerződéskötés „központosítása” elsősorban a hivatásgyakorlók nagyobb biztonság iránti igényének normaszöveg szintjén történő kielégítése, amely azonban egyaránt alátámasztható mind az közjegyzők, mind pedig az általuk nyújtott szolgáltatások igénybe vevőinek érdekében.

Az ügyvédi felelősségbiztosításról

[15] 1991. október 1-jétől a jogalkotó a magyar ügyvédség történetében elsőként írta elő az ügyvédi tevékenység folytatásának feltételeként az ügyvédi felelősségbiztosítás meglétét, illetve az Ügyvédi Biztosító és Önszegélyező Egyletben való tagságot.¹⁰ Így a kártérítés fedezetének mindenkor meglétét, és a fedezetnek a károkozó ügyvéd anyagi helyzetétől való függetlenítését az ügyvédi tevékenységet folytatók esetében is felelősségbiztosítás garantálja.

[16] A Magyar Ügyvédek Kölcsönös Biztosító Egyesületének (korábban Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete, a továbbiakban: MÜBSE) mint szakmai, professzionális felelősségbiztosító létrejöttének célja az volt, hogy az ügyvédeknek lehetőséget biztosítson arra, hogy egy nem profitorientált biztosító szervezettel kötött szerződésen keresztül

¹⁰ Az ügyvédségről szóló 1983. évi 4. törvényerejű rendelet 5. § (1) bekezdés i) pont.

gondoskodjanak a jogszabály által rájuk telepített szerződéskötési kötelezettség teljesítéséről.¹¹ A kár vagy személyiségi jogsértés miatt megítélt sérelemdíj megtérítéséért az ügyvéd korlátlan helytállási kötelezettséggel tartozik, ennek minimális fedezetét biztosítja a felelősségbiztosítás.

[17] Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Üttv). alapján az ügyvédi tevékenységből eredő károk, valamint sérelemdíj biztosításához szükséges felelősségbiztosítás káreseményenként számított legalacsonyabb összege tizenötmillió forint. A törvény nem határozza meg a felelősségbiztosítási fedezet legkisebb, illetve legnagyobb éves összegét, a minimális összeget a MÜK szabályzata rögzíti. „Az ügyvédi felelősségbiztosítás évenként számított legalacsonyabb összege megegyezik az Üttv. szerint alkalmazandó, káreseményenként számított legalacsonyabb összeg 160 százalékával”¹², ami 2020-ban 19,2 millió forint.

[18] Noha az üzleti alapon működő biztosítók egy része jelen van az ügyvédi felelősségbiztosítás piacán, kijelenthető, hogy a MÜBSE 1991-es megalakulása óta folyamatosan piacvezető az ügyvédi felelősségbiztosítás területén. A 2018. év végén a Magyarországon nyilvántartott ügyvédek több mint 90%-a rendelkezett a MÜBSE-nél felelősségbiztosítással.¹³ Az előzőek alapján úgy vélem, hogy az ügyvédi felelősségbiztosítás körében valójában a MÜBSE mint az ügyvédi felelősségbiztosítás nonprofit szakmai intézménye¹⁴ és az általa kínált biztosítás feltételei vizsgálandók.

[19] A MÜBSE-be történő belépés feltétele az alapszabályának mellékletét képező biztosítási szerződés megkötése. A tagság a tag belépési nyilatkozatának aláírásával jön létre, a belépés hónapjának első napjával.¹⁵ Az ügyvédi felelősségbiztosítás tehát a piaci biztosító vagy a MÜBSE és az ügyvéd között jön létre. A szerződésben a MÜK félként nem vesz részt, egyedül a fentebb már említett szabályzatban rögzített feltételek, részletszabályok,

¹¹ Sándor István – Szűcs Brigitta: Az ügyvédi felelősség és biztosítása. Budapest, 2014., HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 241-242. o.

¹² 9/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzat az ügyvédi felelősségbiztosítás évenként számított legalacsonyabb összegéről és követelményeiről 1. pont.

¹³ MÜBSE 2018. évi beszámolója, <https://mubse.hu/Mubse/Letoltesek.aspx>, Utolsó letöltés dátuma: 2019. október 23.

¹⁴ Sándor - Szűcs : 2014., 244. o.

¹⁵ Az Egyesület 2018.05.14. napjától hatályos Alapszabálya, 3.1.1. pont, https://mubse.hu/Mubse/Letoltes_ek.aspx, Utolsó letöltés dátuma: 2019. október 23.

minimumkövetelmények meghatározása révén van lehetősége a létrejövő felelősségbiztosítás tartalmának a befolyásolására. Tekintettel arra a tényre, hogy a MÜK nem fél a felelősségbiztosítási szerződésben, a kamara szükségesnek látta, hogy valamilyen eszközzel biztosítsa, hogy a biztosítási titok ne szabjon gátat a kamarai tag ügyvéd felelősségbiztosítását érintő legfontosabb információk kamara által történő megismerésének. A biztosított ügyvéd a szerződésben feljogosítja a biztosítót arra, hogy biztosítási titoknak minősülő adatokat közöljön az ügyvédi kamarával. A biztosító (illetve az alkusz) igazolni és szavatolni köteles, hogy az igazolás kiadásának pillanatában, valamint a biztosítási jogviszony fennállásának ideje alatt a biztosítás megfelel a MÜK vonatkozó szabályzatában foglaltaknak, továbbá, hogy a biztosító, illetve az alkusz a biztosítási jogviszony fennállása alatt kártérítési felelősség mellett jelezni fogja, ha a felelősségbiztosítás feltételei változnak és eltérnek a szabályzatban foglaltaktól. Nyilatkozatukban vállalniuk kell minden olyan kár megtérítését, amelyet a szabályzatban foglaltak szerint téríteni kellett volna, és *„a kár (beleértve a sérelemdíjat is) megtérítésére a jelen biztosítás egyéb feltételei vagy bármely feltételének esetleges utóbb bekövetkező változása miatt nem került sor”*.¹⁶

[20] A szabályzat szerint akkor felel meg az Üttv. által előírt felelősségbiztosításnak az ügyvéd által megkötött felelősségbiztosítás, ha – egyebek mellett – a kizárt kockázatok köre legfeljebb a szabályzatban meghatározottakra terjed ki. Így kizárható például a kockázati körből az a kár, amely a biztosított által vállalt, a jogszabályban megállapított felelősségnél szigorúbb helytállási kötelezettségen alapul, amelyet a biztosított a megbízás túllépésével okozott, vagy amely *„a számítógépes szoftver-hardver, beépített chip, vagy nem számítógép jellegű berendezésbe épített integrált áramkör, vagy hasonló eszköz hibás dátum felismerésével összefüggésben közvetlenül vagy közvetve merül fel”*, illetve amely a biztosított által elkövetett bűncselekményből ered.¹⁷ A MÜBSE Biztosítási Feltételeinek IX. pontjában, a Kizárt kockázatok körében teljes egészében átveszi a szabályzatban meghatározott károkat.

¹⁶ 9/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzat az ügyvédi felelősségbiztosítás évenként számított legalacsonyabb összegéről és követelményeiről.

¹⁷ 9/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzat az ügyvédi felelősségbiztosítás évenként számított legalacsonyabb összegéről és követelményeiről, II. sz. Melléklet.

[21] A szakmai felelősségbiztosítások körében, azok sajátosságaiból kiindulva szükséges vizsgálni, hogy az egyes felelősségbiztosítási konstrukciók miként kezelik a „hosszú farkú” felelősség problémakörét. A közjegyzői felelősségbiztosítás vonatkozásában mind a retroaktív, múlt irányába, mind pedig a jövő irányába – ez utóbbi esetén korlátlan időre – kinyitott fedezet érvényesül, ellentétben az ügyvédi felelősségbiztosítással, mely csupán a MÜK és a jogalkotó által megkívánt, egyben a MÜBSE által kínált, időben jóval korlátozottabb fedezetet nyújt. A szabályzat nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy az ügyvédi felelősségbiztosításnak a biztosítás megkötését megelőzően okozott, de a biztosítási szerződés hatályban létét követően bekövetkezett és bejelentett károk megtérítésére is fedezetet kellene nyújtania. Álláspontom szerint ez – tekintve, hogy a tradicionálisan szabadfoglalkozású ügyvédek számára csak 1991-et követően kötelező a felelősségbiztosítási szerződés megkötése a hivatás gyakorlásához – gátolja az ügyfélvédelmi szempontok és a hivatásgyakorlók védelmét hangsúlyozó érvek érvényesülését is. A veszély valósága egy egyszerű, a korábbiakban már említett példán keresztül könnyen belátható: egy 1990-ben vagy azt megelőzően, ügyvédi közreműködéssel készített, a törvény által előírt alakiságokat azonban nem teljesítő magánvégrendelet hibájára, érvénytelenségére – az örökhatályú életben léte tekintettel – a mai napig nem derült fény, így az ügyvéd közreműködése folytán megvalósított műhibával összefüggésben felmerülő károk bekövetkezésére, ennek megfelelően azok bejelentésére a későbbiekben kerül sor, azonban az 1991-et megelőző műhibákból eredő károkra vonatkozó biztosítói kockázatban állás hiányában e károk megtérítésére a biztosító nem nyújt fedezetet, a károsultat ért hátrány kizárólag a vétkes ügyvéd vagyonából nyerhet megtérítést.

[22] A szabályzat szerint az ügyvédi felelősségbiztosítás akkor felel meg az Üttv.-ben előírtaknak, ha a biztosító vállalja, hogy „*a biztosítási jogviszony fennállása alatt okozott és a károkozást követő legalább 7 éven belül bejelentett*” károkért akkor is helyt áll, ha a biztosítási szerződés bármilyen okból megszűnt.¹⁸ A szabályzat tehát 7 éves kiterjesztett kárbejelentési időszak szerződésben való kikötését írja elő. A biztosítási fedezet jövőre való kinyitásának nem a 7 éves kiterjesztett kárbejelentési időszak az egyetlen formája, az ügyvédi

¹⁸ 9/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzat az ügyvédi felelősségbiztosítás évenként számított legalacsonyabb összegéről és követelményeiről, 2. pont e) alpont.

tevékenységnek búcsút intőknek lehetőségük van arra, hogy csökkentett biztosítási díj ellenében továbbra is élvezzék a felelősségbiztosítási fedezet által nyújtott kényelmet, a biztosítási háttérnek köszönhető biztonságot.

[23] Ami a kötelező ügyvédi felelősségbiztosítás káreseményenkénti limitjét illeti, meg kell jegyezni, hogy az Üttv. 14. § (2) bekezdése által előírt 15 millió forintos összeghatár a mai piaci viszonyokhoz képest rendkívül alacsonynak mondható. Elkerülhetetlennek látszik, hogy a nagyobb ügyvédi irodák, akik tevékenységük során nagy ügyértékű ügyletek lebonyolításában működnek közre, azokkal összefüggésben végeznek ügyvédi tevékenységet, a jogszabály által meghatározott limitnél jóval magasabb összegben kössenek biztosítást. Könnyedén belátható ugyanis, hogy többszáz milliós vagy akár milliárdos ügyletek esetén az ügyfelet nem nyugtatja meg kellőképpen, ha az általa megbízott ügyvéd vagy ügyvédi iroda mindösszesen a jogszabály szerinti limit összegéig rendelkezik felelősségbiztosítással. A MÜBSE annak érdekében, hogy a magasabb összegű fedezetet kereső ügyvédi hivatásgyakorlók igényeit is kielégíthesse, többféle biztosítási feltételt kínál. 2020. január 1-jétől a 4. és 5. sz. biztosítási feltételek alapján már akár káreseményenként és évente 50 millió forint összeghatárig, illetve káreseményenként és évente 100 millió forint összeghatárig történő térítésre is mód van.¹⁹ A MÜBSE tagjainak több mint 90 százaléka azonban csak az 1-3. sz. biztosítási feltételek szerinti felelősségbiztosítást köti a MÜBSE-vel.

A fenti felelősségbiztosítási konstrukciók továbbfejlesztési lehetőségei

[24] A kötelező közjegyzői felelősségbiztosítás és az ügyvédi felelősségbiztosítás összevetése során a legszembetűnőbb eltérés a törvényi limit összege terén mutatkozik. Míg a kamarai jogtanácsos és a jogi előadó tevékenysége kivételével az ügyvédi tevékenységgel és az Üttv.-ben meghatározott kiegészítő jellegű ügyvédi tevékenységgel okozott kár megtérítését, valamint sérelemdíj megfizetésének a fedezetét olyan felelősségbiztosítással kell biztosítani, amelynek káreseményenként számított legalacsonyabb összege 2023. január 1-jétől 15 millió

¹⁹ Biztosítási feltételek 2020.01.01-től, 1. sz. melléklet, <https://mubse.hu/Mubse/Letoltesek.aspx>, Utolsó letöltés dátuma: 2020. január 27.

forint,²⁰ addig a közjegyzőknek 2018. január 1-jétől a kártérítés, illetve a sérelemdíj fedezetére legalább 100 millió forint értékű felelősségbiztosítást kell kötniük.

[25] Noha az elmúlt néhány évben indult – általam vizsgált – bírósági eljárásokban érvényesített kártérítési igények jelentős része és Kovács Kázmér elnökhelyettes úr álláspontja²¹ is azt támasztják alá, hogy a jogalkotó nem járt el könnyelműen akkor, amikor az ügyvédek számára előírt kötelező felelősségbiztosítás legkisebb káreseményenkénti összegeként 15 millió forintot írt elő, véleményem szerint célszerű volna nem az eddig érvényesített kárigények mértékéhez igazítani a felelősségbiztosítási limitet, hanem azt az ügyletek átlagos ügyértékéhez közelíteni. Álláspontom szerint kockázatos a jogalkotó azon döntése, miszerint a kötelező felelősségbiztosítás káreseményenkénti limitjének meghatározását arra alapozza, hogy csak elvétve fordultak elő 15 millió forintot meghaladó összegű kárigények. Úgy vélem, a jelen üzleti, gazdasági, piaci viszonyok között a magasabb összegű kártérítési igények válhatnak majd meghatározóvá. 2013-ban például egy, a Fővárosi Törvényszék előtt indult ügyben a felperes arra kérte a bíróságot, hogy kötelezze a határozott időre kötött életjáradéki szerződést szerkesztő és ellenjegyző ügyvédet mint I. r. alperest elmaradt életjáradék címén 47,8 millió forint és kamatai megfizetésére. A felperes keresetében előadta, hogy *„az alperes még csak meg sem jelent a szerződés aláírásakor [az ügyvéd a szerződést – annak a felek által történő aláírását követően – az irodájában jegyezte ellen], nem tudta neki feltenni a kérdéseit, a szerződést nem magyarázta el”*. A felperes hivatkozott arra is, hogy az I. r. alperes a felperesnek kárt okozott, mert az életjáradéki szerződés színlelt voltát a bíróság egy korábbi eljárásban megállapította, és ezt a körülményt az azt szerkesztő ügyvédnek fel kellett volna ismernie.²²

[26] Egy másik, szintén a Fővárosi Törvényszék előtt folyt ügyben egy ingatlan adásvételi szerződés vevője a szerződést szerkesztő ügyvéd mint II. r. alperes és azon ügyvédi iroda ellen mint I. r. alperes ellen indított keresetet, amelynek tagjaként a II. r. alperes működött. A felperes arra kérte kötelezni az alpereseket, hogy a felperes javára 31,2 millió forint tőkét és

²⁰ Üttv. 14. § (1)-(2) bekezdés.

²¹ Riport Kovács Kázmérral, a Magyar Ügyvédi Kamara Elnökhelyettesével, a MÜBSE Igazgatótanácsának elnökével, Budapest, 2019. október 22.

²² A Fővárosi Törvényszék P.25359/2016/40. sz. ítélete.

annak kamatait fizessék meg. Keresetében előadta, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd által kidolgozott szerződéses konstrukció, adásvételi szerződés a felperest hátrányos helyzetbe hozta, ennek pedig ok-okozati következménye a felperes oldalán keletkezett kár. A felperes kárát – állítása szerint – az általa kifizetett 19 millió forint vételár és 12,2 millió forint (a települési ingatlanpiac fellendülésével összefüggő) elmaradt haszon képezte.²³

[27] Habár a hivatkozott keresetek mindegyikét elutasította a bíróság, az érvényesíteni kívánt igények mégis jelzik a kárkövetelések összegének emelkedő tendenciáját. Az ingatlanokkal kapcsolatos ügyletekben történő közreműködés során elkövetett műhibák esetén a kárkövetelés összege gyakran megegyezik az ingatlan vételárának összegével, vagy meghaladja azt.

[28] Az egyesület 2020. január 1-jétől hatályos ügyvédi felelősségbiztosítás feltételei szerint az egyesület által a biztosítási szerződés alapján teljesített minden olyan kifizetés, amelynek során az egyesület valamely olyan összeget térít meg vagy fizet ki, amely a biztosítási szerződés alapján kárnak, kárköltségnek vagy sérelemdíjnak minősül, csökkenti az adott biztosítási időszak térítési összeghatárát, és további kifizetésre az adott biztosítási időszakban már csak az összeghatár erejéig kerülhet sor. A biztosított nem jogosult az éves biztosítási díj megfelelő kiegészítésével a biztosítási összeget a biztosítási időszakra megállapított eredeti értékre felemelni, tehát a biztosított nem jogosult a fedezetfeltöltésre.²⁴

[29] Az ügyfél nem értesül arról, hogy a vele megbízási jogviszonyban álló ügyvédnek az adott biztosítási időszakban milyen kifizetési kötelezettségei keletkeztek korábban kártérítés vagy sérelemdíj megfizetése címen, nincs tudomása arról, hogy a felelősségbiztosító az ügyvéd által a neki esetlegesen okozott károk megtérítését az adott biztosítási időszakban már csak a csökkentett összeghatárig vállalja a biztosítási időszakban korábban teljesített kifizetésekre tekintettel. A biztosítási titokra hivatkozással a biztosító akkor is megtagadná az ügyvéd felelősségbiztosítására, a felelősségbiztosítási szerződés alapján teljesített kifizetésekre és a biztosítási időszakban még fennálló biztosítási fedezet mértékére vonatkozóan az ügyfél

²³ A Fővárosi Törvényszék P.22156/2017/27. sz. ítélete.

²⁴ Biztosítási feltételek 2020.01.01-től, <https://mubse.hu/Mubse/Letoltesek.aspx>, V. 3. pont, Utolsó letöltés dátuma: 2020. január 15.

tájékoztatását, hogyha az ügyfél – véleményem szerint az átlagos gondosságot meghaladó módon eljárva – megkeresné a MÜBSE-t tájékoztatás nyújtása végett.

[30] A szakmai felelősségbiztosítás sajátosságából eredően problematikus a fedezetfeltöltés lehetőségének hiánya, hiszen – az előzőekben kifejtettekkel összhangban – a szakmai felelősségbiztosítás célja nem csupán a biztosított érdekeinek szolgálata, hanem a biztosított szolgáltatását igénybe vevő ügyfél védelme is.

[31] Az ügyvédi felelősségbiztosítás esetében az egyesület szolgáltatási kötelezettsége a biztosítás időtartama alatt okozott, bekövetkezett és bejelentett vagy a szerződés megszűnése esetén legkésőbb a károkozást követő 7 naptári éven belül bekövetkezett és bejelentett károkra terjed ki. Tekintettel arra, hogy a „hosszú farkú” felelősség vonatkozásában a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése időben rendkívül távol állhat egymástól, és akár évtizedek telhetnek el a károkozó magatartástól számítva a kár bekövetkezéséig, véleményem szerint a hétéves kiterjesztett kárbejelentési időszak rendkívül rövid. Noha méltányolható a MÜBSE azon törekvése, hogy az egyes magatartásokkal összefüggésben történő kockázatban állását időben is észszerű keretek közé szorítsa, és nem kívánja azt korlátlan időre kiterjeszteni, a biztosítottak és a velük kapcsolatba kerülő ügyfelek védelme szempontjából célszerű lehet a kiterjesztett kárbejelentési időszak egyesületi biztosítási feltételek szintjén történő meghosszabbítása.

[32] A MÜBSE által kínált ügyvédi felelősségbiztosítás problémás pontjának találtam azt a feltételt, amely lehetővé teszi, hogy a biztosítási szerződés visszamenőleges hatállyal szűnjön meg. A biztosítási feltételek szerint ugyanis, amennyiben a biztosított díjfizetési kötelezettségének esedékességkor nem tesz eleget, az egyesület e-mail útján vagy írásban – arra vonatkozó figyelmeztetéssel, hogy a póthatáridő eredménytelen eltelte esetén a szerződés *az esedékesség napjára visszamenő hatállyal* megszűnik – harminc napos póthatáridő tűzésével felhívja a teljesítésre. Ha a biztosított díjfizetési kötelezettségét a póthatáridő elteltéig sem teljesíti, a szerződés visszamenő hatállyal, a díjfizetés esedékessége

napjára megszűnik.²⁵ Ez a feltétel ugyan összhangban van a Ptk. 6:449. § (1) bekezdésében foglaltakkal²⁶, véleményem szerint azonban a jogszabály diszpozitív rendelkezésétől való eltérés – a szakmai felelősségbiztosítás sajátosságaival, funkcióival, céljával összefüggésben korábban kifejtettek miatt – indokolt és szükséges volna. Nem igényel további indokolást, hogy miért kívánatos valamiféle áthidaló megoldás kidolgozása arra az esetre, ha az ügyvéd felelősségbiztosítása visszamenőleges hatállyal megszűnik. A probléma kicsúcsosodik akkor, amikor például egy ügyvéd a biztosító díjnemfizetés miatt tett felhívását követően, de a biztosító által tűzött póthatáridő leteltét megelőzően műhibát követ el, és ezzel az érintett ügyfelének kárt okoz. Ha a biztosító által tűzött póthatáridő eredménytelenül telik el, erre tekintettel pedig a biztosítás az esedékesség időpontjára visszamenőleges hatállyal megszűnik, a károsult ügyfél igénye megtérítésének egyetlen fedezetéül az ügyvéd vagyona szolgál majd. Az ügyfél a megbízási jogviszony keletkezésének időpontjában, az ügyvédválasztáskor nem rendelkezik információval arról, hogy az az ügyvéd, akire ő ügyeinek vitelét bízni kívánja, esetlegesen díjtartozást halmozott fel a vele szerződéses jogviszonyban lévő felelősségbiztosító irányába. Az ügyfél bármilyen körültekintően és gondosan is jár el, a biztosítási titok gátat szab annak, hogy értesüljön arról, hogy az ügyvéd felelősségbiztosítása esetlegesen rövid időn belül megszűnik. A póthatáridő tehát bizonytalan helyzetet eredményez, amelyről az ügyfél valószínűleg nem tud, és semmilyen módon nem is képes azt elkerülni. A felelősségbiztosítás ügyfélvédelmi funkciója e ponton kudarcot vall.

[33] A közjegyzők körében a MOKK által 2002-ben kialakított azon megoldás, miszerint a MOKK Választmányának felhatalmazása alapján a közjegyző javára és érdekében maga a MOKK köt felelősségbiztosítási szerződést a felelősségbiztosítás törvényben meghatározott kötelező értékig, az előző bekezdésben kifejtett problémakör kiküszöbölésére alkalmas és hatékony módszer.

²⁵ Biztosítási feltételek 2020.01.01-től, <https://mubse.hu/Mubse/Letoltések.aspx>, VI. 8. pont, Utolsó letöltés dátuma: 2020. január 15.

²⁶ A Ptk. 6:449. § (1) bekezdése szerint, ha az esedékes biztosítási díjat nem fizetik meg, a biztosító - a következményekre történő figyelmeztetés mellett - a szerződő felet a felszólítás elküldésétől számított harminc napos póthatáridő tűzésével a teljesítésre írásban felhívja. A póthatáridő eredménytelen elteltével a szerződés az esedékesség napjára visszamenő hatállyal megszűnik, kivéve, ha a biztosító a díjkövetelést késedelem nélkül bírósági úton érvényesíti.

[34] Abból a tényből kiindulva, hogy a MÜK és a területi ügyvédi kamarák szervezete, anyagi forrásai, tagjaival fennálló jogviszonyából származó jogai és kötelezettségei nem teszik lehetővé, hogy saját hatáskörbe vonva gondoskodjanak az egyes ügyvédi hivatás gyakorlók megfelelő felelősségbiztosításáról, a közjegyzők körében kialakulttól eltérő alternatívák útján látom megoldhatónak a visszamenőleges hatályú megszűnés elkerülését.

[35] A fenti problémakör kezelésére – véleményem szerint – egy, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás körében kidolgozott módszerrel analóg megoldás lehetne alkalmas. Kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás esetében, ha az esedékes biztosítási díjat nem fizetik meg, a biztosító a szerződő félnek a díj esedékességétől számított hatvannapos póthatáridővel felszólítást küld a teljesítésre. E határidő (a törvény szóhasználatával élve: „türelmi idő”) eredménytelen leteltével a szerződés az esedékességtől számított hatvanadik napon megszűnik (tehát nem az esedékesség időpontjára visszamenőleges hatállyal szűnik meg a biztosítás).²⁷ A szerződés megszűnése nem eredményezi azonban azt, hogy a károsult kárigényének kielégítésére kizárólag a károkozó vagyona szolgál, ugyanis a károsult a biztosítási kötelezettség ellenére szerződéssel nem rendelkező üzembentartó gépjárműve által okozott kárának megtérítése iránti igényét a Kártalanítási Számla kezelőjével, azaz a MABISZ²⁸-szal szemben is érvényesítheti.²⁹ Az üzembentartó azonban az adott gépjármű vonatkozásában biztosítási kötelezettségének kockázatviselés nélküli időtartamára, a fedezetlenség időtartamára a Kártalanítási Számla kezelője részére meghatározott díjtarifa alapján utólagosan megállapított *fedezetlenségi díj* fizetésére köteles.³⁰

[36] Az ügyvédi felelősségbiztosítás esetében is megfontolandó lehet kidolgozni egy olyan szabályrendszert, amely alapján a szerződés megszűnése esetén sem marad fedezetlenül a károsult igénye, e biztosító oldaláról teljesített díjfizetés nélküli fedezet nyújtás ellentételezését pedig a fenti fedezetlenségi díjhoz hasonló fizetési kötelezettség szolgálná.

²⁷ A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 21. § (4) bekezdés.

²⁸ Magyar Biztosítók Szövetsége

²⁹ A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 35. § (1) bekezdés.

³⁰ A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 3. § 7. pont.

[37] A probléma megoldásának alternatívája lehet egy kvázi kaució bevezetése is, amelynek alapján a biztosítóval szerződő ügyvéd a díjfizetés első alkalmával köteles lenne előzetesen megfizetni a biztosító 30 napos póthatáridő alatti kockázatban állásának ellenértékét. Amennyiben a biztosítási szerződés a díjfizetés elmaradásától különböző okból szűnik meg, a szerződés megszűnésével egyidejűleg az előzetesen megfizetett 30 napi biztosítási díjnak megfelelő összeg visszajárna. Ezzel elkerülhető volna, hogy a biztosítási szerződés visszamenőleges hatállyal történő megszűnésével együtt járó bizonytalan helyzet alakuljon ki.

[38] Az előbbiekhöz hasonló indokok alapján (az ügyfelek védelme) fontosnak tartanám, hogy a biztosító lehetőséget kínáljon az ügyvédi hivatást évtizedek óta gyakorlók számára arra, hogy fedezetet találjanak az 1991. október 1-jét megelőzően esetlegesen elkövetett műhibáikból fakadó kárigényekre is. A közjegyzői felelősségbiztosítás feltételeinek kialakítása körében a MOKK – álláspontom szerint helyesen – szem előtt tartotta azt a szempontot, hogy a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése, bejelentése időben jelentősen távol kerülhet egymástól, ez pedig olyan kockázatot jelent a hivatásgyakorlók számára, amelynek a megosztására irányuló igény korántsem megalapozatlan. Véleményem szerint a biztosítási szerződés megkötését megelőző időszakban megvalósított károkozó magatartás következményeire kínált fedezet nem volna érdektelen az ügyvédek körében sem.

[39] Kötelező szakmai felelősségbiztosításra annak ellenére szükség van, hogy a MOKK és a MÜBSE által jegyzett kárigények³¹, és az ezek alapján teljesített kifizetések számának alakulása szerint a jogászság a viszontagságos körülmények között is jól teljesít, és az ügyvédek, közjegyzők önképzése révén a műhibák többnyire sikeresen kiküszöbölhetők. „*Errare humanum est, sed in errore perseverare stultum est*”³², a tévedés „kiváltsága” tehát azon személyeket is megilleti, akik a jogkereső laikusok szemszögéből tekintve tévedhetetlenek, akikkel szemben a köz általános elvárása az, hogy szaktudásukat szüntelen

³¹ Az ügyvédi műhibából eredő bejelentett károk alakulása 2016. és 2018. között: 2016.: 365 db bejelentés; 2017.: 351 db bejelentés; 2018.: 381 db bejelentés, MÜBSE 2018. évi beszámolója, <https://mubse.hu/Mubse/Letoltesek.aspx>, Utolsó letöltés dátuma: 2020. január 26.

A közjegyzői műhibákból eredő kárigények száma 2002. január 1-je óta: 2017-ben 330 db kárigény, amely 2019-re mindösszesen 374-re növekedett, riport Takáts Péterrel, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának címzetes egyetemi tanárával, biztosítási szakemberrel, a Polipins-Renomia Biztosítási Alkusz Kft. ügyvezetőjével, 2019. október 18.

³² Tévedni emberi dolog, de a hibában kitartani ostobaság., Hieronymus, Epistulae LVII. 12. Ford. Boros Z.

bővítsék, csiszolják, munkájukat pedig mindenkor a lelkiismeretesség és az elvárható legnagyobb gondosság követelményeihez igazodva végezzék. A magasabb összegű felelősségbiztosítás lehetővé teszi, hogy a közjegyzőnek, ügyvédnek eljárása során csupán arra kelljen összpontosítania, hogy milyen jogi problémája van a hozzá forduló ügyfélnek, és ne kelljen attól tartania, neki milyen jogi problémája származhat az „ügyfélből”, az ügyletből eredően a későbbiekben.

[40] Az elmúlt években mind az ügyvédi, mind pedig a közjegyzői felelősségbiztosítással kapcsolatban megvalósult jogszabályváltozások azt indikálják, hogy a felelősségbiztosítás szabályainak, szerződési feltételeinek folyamatos továbbfejlesztésére szükség van, hiszen annak a változó jogi, gazdasági, társadalmi környezethez igazítása a hivatásgyakorlók és a köz érdeke. Murphy úgy tartja: *„Minél érzékenyebb egy növénykultúra a jégverésre, annál valószínűbb, hogy jégverés éri.”*³³

*A szerző egyetemi hallgató (ELTE ÁJK)

Szemelvények az ítélkezési gyakorlatból

Máshol nem publikált határozatok

2020/II/1

A külföldön, külföldi okozta balesetben elhaltak hazai illetőségű hozzátartozóinak nem vagyoni kárigényére nézve is a károkozás szerinti ország jogát kell alkalmazni a Róma II. rendelet szerint. Ez a perbeli esetben az angol jog alkalmazását jelenti, a szerint pedig nem jár nem vagyoni kártérítés.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a Pp. 155/A. §-a és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikk b) pontjában megfogalmazottak szerint nem volt szükséges. Az adott jogvita szempontjából a Róma II. rendelet 1. cikk (2) bekezdés g) pontja értelmezhető, annak helyes alkalmazása megállapítható volt.

³³ <https://www.biztositas.hu/tudasbazis/biztositasi-murphy.html>, Utolsó letöltés dátuma: 2020. január 21.

2015. december 10-i Lazar ítélet, C-350/14, ECLI:EU:C:2015:802

Róma II. rendelet 1. cikk (2) bek. g) pont, 2. cikk (1) bek., 4. cikk (1) bek., (17) és (33) preambulumbekkezdések

Nmjtvr. 10. § (3) bekezdés

[1] Az I. rendű felperes gyermeke, és a II. rendű felperes gyermeke, 2012. július 27-én az Egyesült Királyságban a II. rendű felperes gyermeke által vezetett autóval idegen hibás közúti balesetet szenvedtek, amelyben életüket veszítették.

[2] A károkozó gépjármű az alperesnél rendelkezett a baleset időpontjában kötelező gépjármű felelősségbiztosítással.

[3] Az I. rendű felperes 500.000 forint, a II. rendű felperes 501.000 forint és annak késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni nem vagyoni kártérítés címén az alperest.

[4] Keresetük jogalapjaként a Nmjtvr. 10. § (3) bekezdését és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 75-76. §-ait, 339. §-át, 345. §-át és 355. §-át jelölték meg.

[5] Keresetüket arra alapították, hogy gyermekeik halála folytán sérült a teljes családban éléshez, a legmagasabb szintű testi, lelki egészséghez fűződő személyiségi joguk.

[6] Kifejtették, hogy a tárgyi balesetből eredő hozzátartozói igények érvényesítésére a magyar jogot kell alkalmazni, mivel kedvezőbb elbírálást biztosít a felperesek számára, mint a baleset bekövetkezése helyén irányadó angol jog. A magyar jog és a magyar joggyakorlat alapján gyermekeik elvesztése megalapozza a nem vagyoni kártérítési igényt.

[7] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[8] Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-350/14. számú ítéletében kifejtettekre hivatkozva állította, hogy jelen jogvitára a Róma II. rendelet és ez alapján az Egyesült Királyság joga alkalmazandó. Az angol jog szerint pedig a 18 éves koruk előtt elhunyt gyermekek nagykorú testvérei, illetve szülei indíthatnak nem vagyoni kártérítés iránt pert.

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[10] Döntését arra alapította, hogy az EUB C-350/14. számú ítéletében foglaltak szerint a Róma II. rendelet 4. cikk (1) bekezdését a közúti balesetből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog meghatározása céljából úgy kell értelmezni, hogy az alapján valamely tagállamban közlekedési balesetben elhunyt személy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező közeli hozzátartozóit ért, az elhunyt halálához kapcsolódó – vagyoni és nem vagyoni – károk a baleset közvetett következményeinek tekintendők. Amennyiben azonosítható a közvetlen kár – ahogy ez a közúti baleset esetében rendszerint jellemző –, a

baleset közvetett következményeitől függetlenül e közvetlen kár bekövetkezésének helye képezi az alkalmazandó jogot. Minderre tekintettel a perben alkalmazandó jogként a kár bekövetkezésének helye szerinti angol jogot látta alkalmazhatónak, amely szerint nem kérhető gyászszeseti kártérítés, ha az elhunyt gyermek 18 éves vagy annál idősebb volt.

[11] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira figyelemmel helybenhagyta.

[12] A Róma II. rendelet 2. cikk (1) és 4. cikk (1) bekezdésére hivatkozva kiemelte, hogy a közvetett következmény a kár részét képezi, figyelemmel az EUB C-350/14. számú ítéletben kifejtettekre is, amely ítélet alapját a perbelihez hasonló tényállás képezte. Utalt arra is, hogy ha a perbelivel közel azonos tényállás esetén a szülő által érvényesített nem vagyoni károk megtérítése tárgyában a Róma II. rendelet alkalmazhatósága az 1. cikk (2) bekezdés g) pontja alapján kizárt lenne, azt az EUB-nak hivatalból észlelnie kellett volna, és ez esetben határozatában nem tért volna ki a megkeresés szerinti kérdések kapcsán a Róma II. rendelet mikénti értelmezésére. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság álláspontja szerint a Róma II. rendelet 4. cikk (1) bekezdése alapján az angol jog volt a perbeli jogvitában alkalmazandó.

[13] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatásával, közbenső ítélet meghozatalával az alperes helytállási kötelezettségének a megállapítását; másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára való utasítását kérték.

[14] Felülvizsgálati kérelmükben megsértett jogszabályhelyként a Pp. 206. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, valamint a Róma II. rendelet 1. cikk (2) bekezdés g) pontját jelölték meg.

[15] A felperesek álláspontja szerint a másodfokú bíróság helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a Róma II. rendelet 2. cikk (1) bekezdése és 4. cikk (1) bekezdése alapján jelen ügyben az angol jog az alkalmazandó. Érvelésük szerint a Róma II. rendelet különbséget tesz a kártérítési igények és azon igények között, amelyek személyiségi jogsértésen alapulnak, és amelyek következménye kártérítés is lehet. Előadták, hogy az első- és másodfokú bíróság a feltárt bizonyítékokat nem megfelelően mérlegelte, azokból irat- és jogszabályellenes következtetéseket vont le, így az ezekre alapított ítélet téves. Állították: egyértelműen megállapítható, hogy személyiségi jogsértés történt, és amennyiben a jogalkalmazó erre jut, akkor az ahhoz tartozó jogkövetkezményeket kell alkalmaznia. Kifejtették, hogy ha a közeli hozzátartozó halála a Róma II. rendeletben szabályozottak szerint nem „klasszikus értelemben vett” személyiségi jogsértés, hanem a teljes családban való éléshez fűződő személyiségi jog sérelmeként, de mint közvetett következményként

érvényesíthető kártérítési igény, akkor a hozzátartozói nem vagyoni kártérítés körében korábban hatályos jogszabályhely, illetőleg az utóbbi évtizedben alkalmazott hazai joggyakorlat a közösségi joggal ellentétes volt.

[16] A C-350/14. számú EUB ítélet kapcsán utaltak arra, hogy azon tény, hogy volt olyan uniós jogeset, amelyben a személyiségi jogsértésnél a Róma II. rendelet került alkalmazásra, nem jelenti azt, hogy valamennyi személyiségi jogsértésen alapuló ügyben ezt a rendeletet kell alkalmazni. Az alapügyben nem volt vitás a Róma II. rendelet alkalmazása, szemben jelen ügygel, ahol álláspontjuk szerint a rendelet nem alkalmazható. Érvelésük szerint a Róma II. rendelet 2. cikke kizárja a személyiségi jogok megsértéséből eredő szerződésen kívüli kötelmi jogviszonyokra az alkalmazhatóságát, így a perbeli balesetre a Nmjtvr. 10. § (3) bekezdése alapján a sérelmet szenvedő felperesekre kedvezőbb magyar jogot kell alkalmazni.

[17] A felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták a Róma II. rendelet 1. cikk (2) bekezdés g) pontjának az értelmezésére abban a körben, hogy személyiségi jog megsértésének minősül-e a közlekedési balesetben elhunytak közeli hozzátartozóinak a teljes családban való éléshez fűződő személyiségi jogának a sérelme.

[18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását, hivatkozva arra, hogy a felperesek álláspontját sem a Róma II. rendelet, sem a jogalkalmazás nem támasztja alá. A felperesek követelésére nézve a Róma II. rendelet 4. cikk (1) bekezdése, 15. cikk c) és f) pontja irányadó, amelyek értelmében az angol jogot kell alkalmazni, az angol jog pedig a felperesek követelését kizárja. Kifejtette, hogy a felperesek álláspontjának elfogadása esetén a deliktuális kollíziós kötelmek jelentős része kikerülne a Róma II. rendelet hatálya alól, hiszen a károkozások többnyire személyiségi jogi sérelemmel is járnak. A rendelet célja egyebek mellett éppen az, hogy a legközönségesebb kollíziós baleseti tényállásokra, a közlekedési balesetekre nézve egyértelmű, következetes szabályozást adjon az alkalmazandó jog kérdésében, ami azzal jár, hogy a nem vagyoni károk mint személyiségi jogsérelemek a többi kárfajtaival együtt, egységesen kerüljenek az alkalmazandó jog uralma alá. Állítása szerint a Róma II. rendelet 1. cikk (1) bekezdéséből, 4. cikk (1) bekezdéséből egyértelműen következik, hogy annak hatálya a perbeli deliktuális kárkövetelmekre kiterjed, akár csak az, hogy bármelyik kapcsolóelv alkalmazása azzal jár, hogy nemcsak a közvetlen dologi károkra, hanem más kárfajtákra is ugyanazt az elvet kell alkalmazni, és annak személyi hatálya nemcsak a közvetlen károsultakra, hanem a perbeli közvetett károsultakra is kiterjed.

[19] A felperesek előzetes döntéshozatali indítványának teljesítését is ellenezte. Álláspontja szerint a felperesek olyan kérdésben tartják szükségesnek az EUB megkeresését, amelyre a válasz teljesen egyértelmű: a Róma II. rendelet hatálya alóli kivételt rögzítő szabálya [1. cikk (2) bekezdés g) pont] a perbeli esetre nézve nem nyer alkalmazást. Kifejtette, hogy az EUB a kérdést már megválaszolta azzal, hogy a perbelihez hasonló tényállás vonatkozásában

ítéletet hozott, közlekedési baleset kapcsán érvényesített nem vagyoni kártérítés követelésre alkalmazandó jogkérdésében döntött és értelmezte a kollíziós szabályokat. Kiemelte, hogy a hazai bírói gyakorlat sem teszi lehetővé az előzetes döntéshozatal kezdeményezését, ha a felmerült kérdést bíróság már értelmezte (BH 2017/6/201.).

[20] Az ügyben eljáró bíróságok arra alapították keresetet elutasító döntésüket, hogy jelen jogvita a Róma II. rendelet hatálya alá tartozik, amelyre tekintettel alkalmazott angol jog szerint a szülők által nem kérhető úgynevezett gyászeseti kártérítés, ha az elhunyt gyermek 18 éves vagy annál idősebb. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben ezzel szemben azt állították, hogy a Róma II. rendelet 1. cikk (2) bekezdés g) pontja értelmében a rendelet hatálya nem terjed ki jelen jogvitára.

[21] A Kúriának erre tekintettel abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperesek azon nem vagyoni kárigénye, amelyet gyermekeik idegenhibás közlekedési balesetben bekövetkezett halála miatt a teljes családban való éléshez fűződő személyiségi joguk sérelmeként érvényesítenek, a Róma II. rendelet 1. cikk (2) bekezdés g) pontjában foglaltak szerinti személyiségi jogsértésnek minősül-e.

[22] A Róma II. rendelet 1. cikk (2) bekezdés g) pontja úgy rendelkezik, hogy a rendelet hatálya nem terjed ki a magánélet és a személyiségi jogok – többek között a jó hírnév megsértéséből – eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra.

[23] A felperesek keresetükben szerződésen kívüli kötelmi viszonyból eredő nem vagyoni kárigényt érvényesítettek az alperessel szemben. A hatályos magyar anyagi jogi szabályok alapján nem vitásan a nem vagyoni kártérítés iránti igény alapja valamely személyiségi jog megsértése, azonban maga a Róma II. rendelet mutat rá a preambulum (11) bekezdésében, hogy a szerződésen kívüli kötelmi viszonyok fogalma tagállamonként eltérő, ezért az e rendelet alkalmazásában önálló fogalomként kell értelmezni. A Róma II. rendelet nem határozza meg, hogy mit kell pontosan érteni személyiségi jogok megsértéséből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokon, de – ahogy arra az alperes is helytállóan hivatkozott a perben – a kodifikációs folyamatból egyértelmű, hogy a média útján megvalósult személyiségi jogsértéseket kívánták a Róma II. rendelet hatálya alól kivonni. Ugyanakkor a Róma II. rendelet kifejezett célja, hogy a közlekedési balesetekből eredő deliktuális igényekre egységes szabályozást teremtsen, mind a személyi sérülésekből eredő, mind a vagyoni (anyagi) károk tekintetében. Ezt tükrözi – egyebek mellett – a preambulum (17) és (33) bekezdése, a 2. cikk (1) bekezdése, valamint a 4. cikk (1) bekezdése is.

[24] A Róma II. rendelet alkalmazhatóságának megítélésakor a Kúria szerint sem hagyható figyelmen kívül az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott, C-350/14. számú, hasonló tényállású ügyben született ítélete, amelyben az EUB úgy foglalt állást, hogy a balesetben elhunyt személy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező közeli hozzátartozóit ért, az elhunyt halálához kapcsolódó károk a baleset „közvetett következményeinek” tekintendők.

[25] Egyetértett a Kúria a másodfokú bírósággal abban, hogy amennyiben a perbeli jogvitával közel azonos tényállású ügyben a Róma II. rendelet alkalmazása a hivatkozott pont alapján kizárt lenne, úgy az EUB-nak ezt hivatalból kellett volna észlelnie, tekintettel arra is, hogy az ítélet 17. bekezdéséből megállapíthatóan az olasz jog szerint is valamely családtag halálából eredő kár a családtag által elszenvedett olyan kárnak minősül, amely egyúttal személyiségi jogának a megsértését is eredményezi. Az EUB megkeresés alapján azonban ennek ismeretében érdemben értelmezte a Róma II. rendelet adott rendelkezéseit, amelyből nem következhet más, mint az, hogy a perbeli jogsérelem és az ebből fakadó kárigény a Róma II. rendelet fogalomrendszerében nem minősül személyiségi jogsértésnek, és ebből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszony, azaz a rendelet hatálya alá tartozik.

[26] Mindezek alapján a Kúria egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal, miszerint a Róma II. rendelet hatálya alá tartozó ügyben az angol jog alkalmazandó, amely alapján – a felperesek által sem vitatottan – a kereset nem megalapozott.

[27] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[28] A Kúria nem tartotta megalapozottnak a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét. Úgy ítélte meg, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a Pp. 155/A. §-a és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikk b) pontjában megfogalmazottak szerint nem volt szükséges. Az adott jogvita szempontjából ugyanis a Róma II. rendelet 1. cikk (2) bekezdés g) pontja értelmezhető, annak helyes alkalmazása megállapítható volt, ahhoz megfelelő eligazítást adott az EUB C-350/14. számú ítélete is (BH2008. 271., BH2015. 198., BDT2009.2157.).

Kúria Pfv.VIII.20.109/2019/6.

Fővárosi Törvényszék 41.Pf.633.945/2018/6.

Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.P.89.585/2015/55.

Beküldő: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

2020/II/2

A károsult közrehatása megállapításának szempontjai a kártérítési perben.

A bizonyítási teher elosztásának szempontjai.

A kárérték megállapításának módszerei olyan esetben, amikor a sérült áruk beszerzési piaci értéke nem állapítható meg.

A sérült áru tulajdonjogának kérdése.

Ptk. 6:519. §, 6:522 § (1) bek. és (2) bek. a/ és c/ pont

Ptk. 6:525. § (1) bek.

Pp. 164. § (1) bek.

Pp. 228. § (4) bek.

[1] A felperes 1970 óta vállalkozó, fogaskerék gyártással és azok értékesítésével foglalkozott. A perbeli alagsori helységet kezdetben más bérelte egy fogtechnikussal, aki eltávozott, és helyébe lépett a felperes. E bérlőtársi viszony 2007 óta áll fent. A bérlemény az 50-es években a Fok-Gyem Finommechanikai Műszerek alkatrész raktára volt, később a Duna TV hangstúdiót alakított ki ott. Ennek köszönhető, hogy hangszigetelése megfelelő. Az alagsori helységben semmilyen károsító esemény nem volt, ezért is mertek odavinni értékes műszereket. A felperes műszerei a fogaskerék gyártáshoz szükséges szerszámok és mérőműszerek voltak, a felperes bérlőtársának is voltak a helységben tárolt értékes műszerei. A felperes a Gamma, a MOM, a Ganz vállalatoknak gyártott fogaskerekeket. 2005 és 2010 közötti időben sok vállalatot felszámoltak, ennek során igen kedvező áron lehetett szerszámokat vásárolni, a felperes is ezt tette. A felperes műszaki kereskedéssel is foglalkozott, egy sajátos vevőkör igényeit elégítette ki.

[2] A bérlőtárs 2015.szeptember 10-én ment ki a bérleménybe és látta, hogy azt a víz elárasztotta. Beszélt egy helyszínen dolgozó munkagép vezetőjével, aki elmondta, hogy az előző nap volt a vízbetörés, amit ő maga is látott és kérte a dolgozókat annak elhárítására. A víz a légó ablakon keresztül folyt be. Mintegy 3 méterre volt az alperesnek egy ásott gödre, egy csőrepedés elhárítására. Az épület mindkét oldalán iszapos víz jelent meg és ez folyt be a pincébe is, annak ellenére, hogy a járda kifelé lejt. A nyomócső törése miatt magas lett a vízszint és ennek már nem volt gátja. A bérlőtárs telefonált a közös képviselőnek, aki szólt az alperesnek és 15 óra 30-kor megjelent a helyszínen a kárfelmérő. Ekkor már a felperes volt jelen, vele együtt mentek be a pincébe. A káreseményről a kárfelmérő fotókat is készített. Abban állapodtak meg, hogy 15-én újra találkoznak, elhozza a kárszakértőjüket is és ekkor részletesebben felveszik a kárlistát. Szeptember 15-én felvettek egy jegyzőkönyvet a kárigény bejelentéséről. A kárszakértő számára egyértelmű volt, hogy a károsodás a beömlő víztől keletkezett. Mint egy 6-8 méterre volt egy csőtörés, a víz az ablakon keresztül jöhetett be, az utcán sárnyomok voltak. A csőtörés reggel volt, ezt hamar megcsinálták, délutánra már be is volt temetve, de a sárnyomok még látszottak a járdán. Mivel eső nem volt egyértelmű, hogy a víz ilyen mennyiségben csak a csőtörésből jöhetett. A bérleményben levő dobozokból meg lehetett állapítani, hogy 25 cm volt a vízmagasság, ami természetesen idővel apadt. Az alperesi intézkedett a páratlanítás iránt, az alperes költségén egy berendezést vittek a helyszínre, ami addig ott maradt kb. 1 hónapon át, amíg a normális páraszintet a helység el nem érte. A felbugyogó és a járdát elöntő víz folyását szemtanúként látta XY, aki akkor arra járt testvérét látogatandó. 2 óra elteltével a víz még mindig folyt, forrása valószínűleg csőtörés volt. Másnap már megkezdődtek az elhárítási munkák, amelyet szintén látott, ekkor a víz már nem bugyogott, de a járda nagyon sáros volt.

[3] A káresemény idejében a felperes már 5 éve szüneteltette az iparát, azt 2016. januártól szándékozott folytatni, de mivel a kárrendezés megrekedt, azt újból szünetelteti folyamatosan, jelenleg is.

[4] A felperes a pertárgy értékét 49.043.047.-forint összegben jelölte meg, az alperest kártérítés jogcímén ezen összeg, ennek 2015. szeptember 10-től számított késedelmi kamatai és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni. A felperesi álláspont szerint az alperes a követelés jogalapját a 2015. december 22-ik napján kelt levelében elismerte. Ebben megállapítja ugyanis, hogy vízfolyás volt tapasztalható a perbeli ingatlanban 2015. szeptember 09-ik napján, amely a felek által nem vitatottan csőhálózati eseményből származott. Az alperes intézkedett a káresemény bejelentéséről felelősségbiztosítója részére, ezzel szintén elismerte a követelés jogalapját.

[5] Az összecszerűségeket a felperes úgy alakította ki, hogy több partnere árajánlata, valamint árlistái alapján a nettó beszerzési árakat (melyek összesen 196.172.188.- forintot tettek ki) 25%-os avult értékre vette és ezt az összeget jelölte meg kárigényként.

[6] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását – mint jogalapjában és összecszerűségében alopáltalant – és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Vitatta, hogy a felperes által bérelt helyiségbe csőhálózati eseményből származó víz jutott be. Amennyiben a felperes által megjelölt finommechanikai és elektronikai műszerek ebben az alakosori helyiségben, utcára nyitott ablakkal voltak elhelyezve, a felperes súlyosan megsértette kármegelőzési kötelezettségét is. A felperesi nyilatkozat alapján a felperes jelentős értékű eszközt tartott egy bizonytalan szigetelésű és szellőzésű föld alatti helyiség padlózatán, amelyekben így akár talajvíz, akár a nyitott ablakon bejutó esővíz könnyedén kárt tehetett volna. Amennyiben a tárgyak nem a padlózaton, hanem polcokon voltak elhelyezve, úgy érthetetlen, hogy a 25 centi vízállás azokban miként tehetett kárt. A végleges kárlistát a felperes csak 2015. december 14-én bocsájtotta az alperes rendelkezésére. A károsultak gondatlan eljárásukkal nem tettek eleget kármegelőzési kötelezettségüknek, a kárfelmérést és az alapján a jogalapra és az összecszerűségre vonatkozó megalapozott döntést maga a felperes késleltette, mulasztás alperest nem terheli. A felperes nem igazolta, hogy a kereseti kérelmében megjelölt eszközök a tulajdonában álltak, sem azt, hogy ezek az eszközök a csőhálózati esemény időpontjában az által bérelt helyiségben voltak és a károsodásukat sem igazolta kellőképpen.

[7] A bíróság a tényállást a peres felek előadása, a becsatolt iratok, a meghallgatott tanúk, valamint az alap,- és kiegészítő szakértői vélemény, s annak a tárgyaláson tett szóbeli kiegészítése alapján állapította meg és úgy döntött, hogy a felperes keresete kisebb részben alapos. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 3.388.800.- (hárommillió háromszáznyolcvannyolcezer nyolcszáz) forintot, ennek 2015. szeptember 10-ik napjától a kifizetésig számított késedelmi kamatát, amely a késedelembe esés időpontjától kezdődően a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyezik meg, valamint 150.000.- (százötvenezer) forint részperköltséget. Ezt meghaladóan a bíróság a keresetet elutasította.

[8] Kifejtette, hogy a felperesi kereset jogalapja kártérítés, ennek elengedhetetlen elemei a jogellenes károkozó magatartás, a kár, és a kettő közötti okozati összefüggés. A bíróság az alperes tagadásával szemben megállapította a károkozó magatartás elkövetését az alperes terhére azzal, hogy a csőtörés folyamán felzúduló víz volt az, amely a sárral együtt a felperes

bérleményének ablakán befolyt és ezzel az ott lévő ingóságokat károsította. Ez a bérlemény megfelelően szigetelt, megfelelően száraz állapotú volt, az ott tárolt műszerek a perbeli káreseményig semmilyen károsodást nem szenvedtek. Ilyen mértékű vízmennyiség bezúdulására számítani nem kellett, így a felperes kármegelőzési kötelezettségét nem szegte meg.

[9] Az alperes a perben vitatta, hogy ezek az ingóságok a felperes tulajdonát képezték. Az eltelt évtizedek alatt ezeket a felperes különféle helyekről vásárolta meg. A bíróság életszerűnek találta, hogy ezekről konkrét dokumentumok, számlák már nincsenek, azonban ez a felperes tulajdonjogát nem kérdőjelezi meg. A felperes igen nehéz feladatra vállalkozott, amikor tételes listát állított össze. A szakértő is megtekintette a tárgyakat, ezek léte nem kérdéses és pusztán ez a tény bizonyítja egyben a felperes tulajdonjogát is. Az ő bérleményében voltak ezek a tárgyak, ő fizette a bérleti díjat értük, nincs alapos ok tulajdonjogának vitatására.

[10] A kár mértékét tekintve a bíróság kifejtette, hogy az utóbbi 3 évtizedben jelentősen megváltoztak a hengeres fogaskerekek forgácsoló megmunkálására alkalmazott szerszámok konstrukciói és anyagai. A modern konstrukciójú szerszámok extra nagy teljesítményű változatai különféle fémkarbidokból készülnek. A keményfém szerszámokkal elérhető végsebességek, valamint az egykonkrét szerszámmal megmunkálható munkadarabok mennyisége a régi szerszámok azonos termelési jellemzőivel szemben akár 10-15-szörös növekményt jelentenek. Megállapítható tehát, hogy egy 30-50 évvel ezelőtt gyártott fogaskerék gyártó szerszám műszaki minősége a legkevésbé sem hasonlítható a modern és pl. ISO 9001 minőségbiztosítási rendszerekkel tanúsított minőségű gyártmányokhoz. Az eszköz vadonatúj, valamint a használhatóságának utolsó állapota között egy-egy felújítás számszerűsíthető módon nem változtatja meg az eszköz technológiai alkalmasságát, eszmei és vagyoni értékét. A szakértő úgy nyilatkozott, hogy a rozsdátlanítást el lehet végezni anélkül, hogy maradandó károsodás lenne. A marófejeket olajozzák, tisztítják, ezzel a kár elhárítható. A szerszám és műszer aktuális vagyoni értékét alapvetően befolyásolja az új vagy használt jellege. Az új konstrukciójú, modern, aktuálisan forgalomba hozott eszköz magasabb vagyoni értékű, mint a több évtizeddel ezelőtt készített, korszerűtlen tárgy. A perbeli eszközök egyedi, speciális jellege okán piacképességüket és ebből adódóan becsült értéküket döntően befolyásolja a fogaskerék gyártó szakmai vertikum helyzete. A fogaskerék gyártás jellegzetesen igényes, magas szakmai felkészültséget és technológiaiszínvonalat képviselő ipari tevékenység, mely élesen elkülönül a házkörnyéki barkácsolástól. A hazai tulajdonú közép és kisvállalatok piaci szerepük megőrzése érdekében a korszerű technológiák, modern szerszámok alkalmazására kényszerülnek. A 20-50 éves eszközök a hazai közép és kisvállalatok esetében is szinte forgalomképtelenek. A felperes személyes közlése szerint az elmúlt 5 évben nem értékesített ilyen eszközöket, így összehasonlítható árat megadni nem tudott. A szakértő a perbeli fogazószerszámok károsodás előtti értékének szabatos megállapítását teljességgel lehetetlennek ítélte. A károsodott szerszámok káresemény előtti állapota azonban az ipari gyakorlatban szokványos élfelújítási technológiával visszaállítható. A marók és metsző kerekek újraélezésével a káresemény előtti állapot teljes biztonsággal megvalósul. Az egyszeri újraélezés csupán elhanyagolhatóan csekély mértékben csökkenti az eszközök használhatóságát, számszerűsíthető módon nem befolyásolja a szerszámok vagyoni

értékét. A felperes szerszámai közül többnek a felülete rozsdásodott, melyet egy újra feljavítás során el lehet távolítani, maradandó értékcsökkenés nélkül. Van egy Kft. mely ezzel foglalkozik, a szakértő az ő árait vette alapul a felújítási költségekre. Azon eszközök mérőeszközök esetében, melyek nem javíthatók ily módon, ott a károsodáskori értékből indult ki. Amikor ezeket eladták, szinte ócskavas áron vagy minimális összegekért lehetett hozzájuk jutni, ennyi az értékük. Ilyen használt tárgyakra hivatalos adat, kimutatás nincs, ez a kereslet kínálat függvénye. A felperes szerszámaira a kereslet lényegében egy marginális hobbysták igénye, mely szélesen elterjedt körűnek nem mondható. A szakértő azért választotta a kártérítés körében az eredeti állapot helyreállításának költségei meghatározását, mert ez sokkal konkrétabb és megragadhatóbb, mint az árcsökkentés. Ott a felperes a fejlett technológiájú termékek új áraiból (euró, forint) indult ki és azt csökkentette 25%-kal. Ez a 25% teljesen bizonytalan, semmivel sem igazolható, miért pont annyi. A szakértő több helyszíni szemlét tartott, egyenként megnézve, megvizsgálva a tárgyakat. Több szerszámnak semmi baja, károsodása nem esett, a helyszínen lévő tárgyak csak egy része értékelhető károsodott eszközként és ezeknek kellett vizsgálni az értékét. A normál használatban is újra élezés bevett fogalom, értékcsökkenést nem okoz. Így a perben sem számítható plusz értékcsökkenés az újraélezési költség mellett. A felperesi szerszámok károsodás előtti értéke 9.467.181.- forint volt, a helyreállítási költsége ezeknek 2.257.500.- forint, a maradványérték 7.209.681.- forint. A műszerek károsodás előtti értéke 965.000.- forint, értékcsökkenésük 909.000.- forint, maradványértékük 56.000.- forint. Az egyéb eszközök 324.000.- forint értéket képviseltek, értékcsökkenésük 222.300.- forint, maradványérték 101.700.- forint. A felperes kára tehát a helyreállítási költség, valamint az értékcsökkenések összeadásából adódik 3.388.800.- forintban. A károsodott műszerek ugyanis nem javíthatók, nem állíthatók helyre, esetükben a becsült értékcsökkenés összege a kár, ugyanez a helyzet a károsodott egyéb eszközök esetében is.

[11] A felperes bizonyítási indítványt terjesztett elő árszakértő kirendelésére, annak meghatározására, hogy a sérült tárgyaknak 2015-ben mennyi volt a piaci értéke, ehhez képest milyen maradvány értéket képviselnek a károsodás után, egyenként tételesen. Az alperes és a beavatkozó a bizonyítási indítványt elkésetté és indokolatlanként elutasítani kérte. A felperes kérte továbbá - ha a bíróság a bizonyítási indítványnak nem ad helyt - úgy a keresetben megjelölt összeget általános kártérítésként ítélje meg a felperes javára.

[12] A perben eldöntendő legnehezebb kérdés ezen tárgyak károsodáskori forgalmi értékének meghatározása. A bíróság is osztotta azon szakértői aggályt, hogy semmivel nem támasztható alá, miért éppen 25%-kal kellene csökkenteni egy beszerzési új árat. Ezen a területen jelentős technológiai változás következett be, az újabban gyártott eszközök sem alapanyagban, sem pontosságban nem vethetők össze a régiekkel, ezen összevetés a régiekre nézve jóval kedvezőtlenebb. A felperes szerszámai és eszközei pedig ezen régi beszerzésből származnak. Ezekre ma már igen szűk körű a kereslet, éppen ezért az értékük meghatározása is meglehetősen sok bizonytalanságot hordoz. Még mindig ez volt azonban a járhatóbb és elfogadhatóbb út, az eredeti állapot helyreállításának költségei meghatározása, ami a használhatóságot nem befolyásolja, értékcsökkenést nem okoz, azonban a sérült eszközök „eredeti állapotba” hozását a leginkább megközelíti.

[13] Általános kártérítés akkor jöhet szóba, ha a kár konkrétan nem állapítható meg. Jelen esetben a kár kiszámíthatósága elvileg nem lehetetlen, csak nagyon nehéz és sok bizonytalanságot hordoz. A bíróság megítélése szerint a kárösszeg pontosabb meghatározásához nem vinne közelebb egy árszakértői értékelés. Kérdéses, van e ilyen árszakértő egyáltalán. A perbeli szakértő kompetenciáját maga a felperes sem vonta kétségbe, egy speciális területen, széles ismeretekkel rendelkező, történeti áttekintést is hordozó szakértőről van szó. Ezzel szembe állítva egy általános árszakértő nem rendelkezne azokkal a speciális ismeretekkel műszaki vonalon, amely a teljesebb megközelítést lehetővé tenné. Ezért mellőzte a bíróság a felperesi indítványt az újabb szakértő kirendelésére. A káresemény óta több év eltelt, a sérült tárgyak állapota is megváltozhatott a káreseményhez képest. A felperesnek kellett bizonyítania, hogy milyen összegű kár érte. Ennek meghatározására a rendelkezésre álló szakértői vélemény alkalmas, nem homályos, ellentmondásmentes, azt a bíróságítélkezése alapjául elfogadta. A bíróság az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 6:519.§-a alapján megállapította. A felperest megillető kártérítésről a 6:522.§. (1) bekezdés (2) bekezdés a) és c) pontja alapján rendelkezett. Károsulti közrehatást a Ptk. 6:525.§. (1) bekezdésére figyelemmel nem látott megállapíthatónak. A felperes a kárenyhítési tevékenységet azonnal megkezdte, a károsodott tárgyakat száraz helyre szállította, valamint megpucolta.

[14] Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatását akként kérte, hogy a kárt a felek között egyenlő arányban kérte meghatározni, és ennek megfelelően marasztalni perköltségben a felperest. Vitatta azt az ítéleti megállapítást, mely szerint a bérlemény, amelyben a felperes a károsodott eszközöket tartotta, megfelelően szigetelt és száraz állapotú volt. Hivatkozott a társszakértő által készített szakvéleményben foglaltakra a pincehelyiség légállapotával kapcsolatban és arra, hogy a helyiség nyílászárója a káresemény időpontjában nyitva volt. Álláspontja szerint a károsodott eszközök nedvességre, porra érzékenyebbek és a pincehelyiség párás, poros levegője tárolásukra nem ideális. Ezért megítélése szerint a felperes nem tett eleget kármegelőzési kötelezettségének, a károsodott eszközöket olyan helyiségben tartotta, mely azok tárolására nem volt alkalmas, illetőleg az utcaszinttel egy szintben lévő nyitott ablak sem nyújtott védelmet a helyiség számára, akár az esőzésből származó vízmennyiség is bejuthatott a helyiségbe. Megítélése szerint a törvényszék alaptalanul és indok nélkül döntött a szakértői vélemény megállapításaival ellentétesen. A rendelkezésre álló szakvélemény megállapításait figyelembe kellett volna venni, amelynek alapján a kármegelőzési kötelezettség elmulasztását megállapíthatónak tartotta. Abban az esetben, ha a felperes kármegelőzési kötelezettségének akként tesz eleget, hogy az eszközöket megfelelő helyiségben tárolja, a káresemény nem következett volna be, ezért a felperesi közrehatás arányát 100%-ban kérte megállapítani. Másodlagosan arra az esetre, ha a kármegelőzési kötelezettség megsértése csak részben okozója a kárnak, figyelemmel arra, hogy a felek felróhatóságának, valamint közrehatásának arányát nem lehet megállapítani, a kárt a felek között egyenlő arányban kérte megosztani.

[15] A felperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelte, hogy az alperes nem vitatta, miszerint a per tárgyát képező kárt vízcsőtörés okozta, illetve az ellenkező bizonyítására bizonyítási indítványt nem tett, és semmiféle bizonyítékot nem

szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy a helyiség nem volt megfelelően szigetelve és nedves volt. A helyiségben korábban működött cégek tevékenység kizárja, hogy a helyiség nedves lett volna. Hangsúlyozta, hogy a főút és a pincehelyiség között kb. 50 méteres távolság, zöld terület van, ezért alaptalannak minősítette a méréssel alá nem támasztott levegő szennyezettséggel kapcsolatos állítást. Azt nem vitatta, hogy a pincehelyiség járda szint felett található ablaka állandóan nyitva volt a légcseré biztosítása miatt. Ugyanakkor a kifelé lejtő járda miatt víz nem került be, a beázásnak kizárólagos oka az, hogy a csőtörés miatt a víz olyan nagy nyomással árasztotta el a környező területeket és így a pincét is, amire mint rendkívüli eseményre nem kellett előre felkészülni. Ennélfogva a kár megelőzésre való hivatkozást is alaptalannak minősítette. Előadta, hogy a beázás után kb. két héttel volt lehetséges megkezdeni a műszerek szállítását, tisztítását, rozsdátlanítását, mert addig folyt a helyiség víztelenítése.

[16] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette és a fellebbezett rendelkezését helybenhagyta. Kötelezte az alperest fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 25.000 (huszonötezer) forint fellebbezési eljárási perköltséget.

[17] Ítéletének indokolásában a következőket fejtette ki. Az elsőfokú ítélet ellen kizárólag az alperes fellebbezett, az ítélet marasztaló rendelkezése ellen és azon az alapon, hogy a felperes a kármegelőzési kötelezettségét megszegte, elmulasztotta, ami kizárja a marasztalását, illetve a felróhatóság és a közrehatás arányában 50-50%-os megosztást tartott indokoltnak. A Fővárosi Ítéltábla ezért a fellebbezési kérelemhez kötötten bírálta felül az elsőfokú ítélet megalapozottságát, a Pp. 228. § (4) bekezdésére tekintettel. A Ptk. 6:525. § (1) bekezdése értelmében a károsultat kármegelőzési kötelezettség terheli. Az e kötelezettségek felróható megszegése miatt keletkezett kárt a károkozó nem köteles megtéríteni. A (2) bekezdés szerint a károkozó és a károsult között a kárt magatartásuk felróhatósága arányában, ha ez nem állapítható meg, közrehatásuk arányában kell megosztani. Ha a közrehatás arányát sem lehet megállapítani a kárt a károkozó és a károsult között egyenlő arányban kell megosztani. A Pp. 164. § (1) bekezdésére is figyelemmel az alperest terhelte a bizonyítás a tekintetben, hogy a felperes a kármegelőzési kötelezettségét felróható módon megszegte és ez okozati összefüggésben áll a kárával. Ebből következően a bizonyítatlanság az alperes terhére esett. Az alperes egyrészt arra alapította a károsulti közrehatást, a kármegelőzési kötelezettség elmulasztását, hogy tárolásra nem alkalmas helyiségben, nem szigetelt, nem száraz helyiségben tárolta a műszereket és szerszámokat a felperes, továbbá, hogy az utcaszinttel egy szintben lévő ablak nyitva volt. Kétséget kizáróan nem nyert bizonyítást, hogy a műszerek és szerszámok tárolására alkalmatlan volt a helyiség. A felperes részletes tényállítást tett arra vonatkozóan, hogy milyen szerszámokat, műszereket tárolt a helyiségben, és mielőtt ő ezeket elhelyezte volna a helyiségben, azt megelőzően kik, milyen tevékenységi körben használták a helyiséget. A felperes és bérlőtársa nyilatkozata szerint nem volt a helyiség a perbeli káreseményt megelőzően nyirkos, illetőleg oly módon szennyezett, hogy az ne tette volna alkalmassá a per tárgyát képező ingóságok tárolására. A jelen perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény társszakértői véleménye megállapításokat tett a helyiség légállapotára vonatkozóan. A vélemény szerint a hőmérséklet, a páratartalom tág határok között mozoghatott, azonban ténylegesen mérési

adatok nem álltak rendelkezésre. Arra kifejezett tényadat, mérési adat, egyéb bizonyíték nem állt rendelkezésre, hogy a pince páratartalma, illetőleg levegőjének portartalma milyen volt a káreseményt megelőzően, és az ténylegesen a benne tárolt műszerekre, szerszámokra, eszközökre, az állapotukra kihatással volt-e, és mennyiben. Ezen bizonyítatlanság következtében a mentesülés törvényi feltételei nem voltak e körben megállapíthatók. A felperes által sem volt vitatott, hogy a káresemény időpontjában a helyiség utca szinttel egy szintben lévő ablaka nyitva volt. A felperes és bérletársa állítása egyező volt abban a tekintetben, hogy korábban is nyitva volt az ablak, azonban azon keresztül az utcáról, figyelemmel az ablak melletti járda lejtésére is, még esővíz sem jutott, és juthatott be. A fellebbezési eljárásban már az alperes által sem vitatott tény, hogy a 2015. október 9-i káresemény egy csőtörés következtében az ablakon keresztül beömlő víztől elárasztott helyiségben következett be, a beömlő víztől az ott tárolt ingóságok károsodtak. Tanúvallomás áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy oly mennyiségű víz volt az utcán, amely elborította a járdát is és hömpölygött az iszapos víz. Mindebből következően arra volt következtetés vonható, hogy a csőtörés következtében kifolyt és hömpölygő nagy mennyiségű víz az, ami befolyt az ablakon. Arra adat nincs, hogy egy normál esőzés folytán keletkező víz az ablakon keresztül, függetlenül attól, hogy az nyitva volt, vagy sem, a helyiséget elárasztotta volna, ezért nem volt megállapítható, hogy nyitott ablak mellett víz, normál mennyiségű víz bejuthatott a helyiségbe és ott nedvesedést okozhatott.

[18] A felperes azon magatartása, hogy nem csukta be a helyiség ablakát, amelyre az alperes mint a kármegelőzési kötelezettséget sértő mulasztásra hivatkozott, nem állt okozati összefüggésben a kár bekövetkezésével. A Ptk. 6:525. § (1) bekezdésének második mondata értelmében a károkozónak azt a kárt nem kell megtéríteni, amely a károsult kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségének felróható megszegése miatt keletkezett. A károsult magatartása, jelen esetben mulasztása, valamint kára bekövetkezése között fennálló okozati összefüggés fennállása tehát elengedhetetlen a közrehatás megállapításához. Bár a Ptk. 6:521. §-a a károkozó tekintetében mondja ki, hogy nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet nem látott előre és nem is kellett előre látnia, azonban ugyanez a szempont érvényesül a károsultnak a kár bekövetkezéséhez vezető magatartása, mulasztása megítélésénél is. Így tehát annak elbírálásánál, hogy a felperes azon mulasztása, miszerint nem csukta be a járdaszinten lévő ablakot, indokul szolgál-e kármegosztásra, azt is vizsgálni kellett, hogy a nagy mennyiségű sáros víznek az ablakon történő beáramlását kellett-e előre látnia. Abból következően, hogy korábban az időjárási körülmények miatt nem fordult elő a helyiségben beázás, a felperesnek nem kellett azzal számolnia, hogy nyitott ablak, normál környezeti állapotok mellett víz jut be a helyiségbe. A felperesnek azzal sem kellett számolnia, hogy oly mértékű csőtörés következhet be, amely nagy mértékű vízmennyiség bezúdulását eredményezi. A felperesnek tehát nem kellett számítania arra, hogy a károsodott ingóságai tárolását szolgáló helyiségét csőtörésből származó víztömeg áraszthatja el. Mindebből következően a felperes oldalán a kármegelőzési kötelezettsége körében olyan felróható magatartás, amely a kárral okozati összefüggésbe lenne hozható, nem volt megállapítható. Ezért az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes a kármegelőzési kötelezettségét nem szegte meg. Az alperesi fellebbezés kizárólag a kármegelőzési kötelezettség alapján támadta az összecszerűségeket.

Miután a kármegelőzési kötelezettség megszegése nem volt megállapítható, annak jogkövetkezménye sem volt levonható, így az elsőfokú ítélet marasztalása megalapozott.

Fővárosi Törvényszék 5.P.20.825/2017

Fővárosi Ítéltábla 4 Pf. 20.647/2019

Beküldő: Bárdos Péter ügyvéd

Publikált határozatok

BH

BH 2020.4.103 I. Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás iránt indult büntetés-végrehajtási ügyben nincs lehetőség az elítélt egyéb kártérítési igényéről - így kamat megfizetésére kötelezésről - rendelkezni, mivel a kártalanítást meghaladó kártérítési (és sérelemdíj iránti) igények polgári bíróság hatáskörébe tartoznak [2013. évi CCXL. tv. (Bv.tv.) 3. § 1. pont, 10/A. § (1)-(2) bek., 10/B. §, 51. § (5) bek., 70/A-70/B. §; Ptk. 6:48. §; 2017. évi XC. tv. (Be.) 666. §, 667. § (1) bek., 668. § (1) bek., 669. § (1) bek.].

II. Törvényességi jogorvoslatnak annak ellenére is helye van a bv. bíró végleges - akár ügydöntő, akár nem ügydöntő - végzésével szemben, hogy annak törvénysértő rendelkezése egyébiránt utólagos bv. bírói eljárás keretében is korrigálható [Bv.tv. 50. § (1) bek. f) pont, 51. § (5) bek., 70/A. § (5) bek., 71. § (1) bek.; Be. 667. §].

BH 2020.4.105 Jogalkotással okozott kár uniós jog megsértésére (a szolgáltatások szabad áramlásának korlátozására) alapítottan akkor érvényesíthető, ha a kérdéses szolgáltatás határon átnyúló jellege megállapítható [1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 339. § (1) bek., 349. § (1) bek.].

BH 2020.4.109 A diagnosztikai tévedés akkor nem szolgál kártérítési felelősség alapjául, ha az egészségügyi szolgáltató a helyes diagnózis felállítása érdekében megtett minden, a szakma szabályai szerint indokolt intézkedést, illetve tevékenysége megfelelt az elvárható gondosságnak is [1952. évi III. tv. (rég. Pp.) 177. § (1) bek., 206. § (1) bek.].

BH 2020.4.119 I. A munkavállalót terhelő kárenyhítési kötelezettség megítélésekor értékelni kell az életkorát, egészségi állapotát, családi és lakóhelyi körülményeit. A kárenyhítési kötelezettség teljesítését az eset összes körülményének mérlegelésével lehet megítélni az objektív kárfelelősséggel tartozó, de annak megtérítése alól mentesülni kívánó munkáltató által bizonyított tények alapulvételével.

II. Abban az esetben, amikor a munkavállaló bizonyítottan a jogellenesen megszüntetett munkaviszonyában betöltött munkakörének megfelelő állást keresett, aktívan eleget tett kárenyhítési kötelezettségének. [A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 167. § (2) bekezdés, 6/2016. (XI. 28.) KMK vélemény].

BH 2020.5.149 A betegnek szóló tájékoztatás megfelelőségének megítélése nem szakkérdésnek, hanem a bírói mérlegelés körébe tartozó jogkérdésnek minősül, amelyhez adott esetben olyan orvosszakmai kérdéseket is tisztázni kell, amelyek orvos szakértői vélemény beszerzését teszik szükségessé. A tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha az az adott klinikai képhez igazodóan szakszerű, egyben igazodik a beteg személyiségéhez, számára érthető és egyértelmű információkat tartalmaz [1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 339. §, 1952. évi III. tv. (rég. Pp.) 164. § (1) bek., 177. §, 182. § (3) bek., 206. § (1) bek., 1997. évi CLIV. tv. (Eütv.) 135. § (2) bek.].

BH 2020.5.150 A régi Pp. 4. § (2) bekezdése alapján a ténymegállapítási kötöttség a bűnösség kimondásának alapjául szolgáló ténymegállapításokra is kiterjed [1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 339. § (1) bek., 340. § (1) bek., 346. § (1) bek., 1952. évi III. tv. (rég. Pp.) 4. § (2) bek.].

ÍH

ÍH 2020.37 A HALÁLOS KÖZÚTI BALESETÉRT FELELŐS GYALOGOS MAGATARTÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Gondatlanságból elkövetett emberölés vétségéért felel a gyalogos, ha a KRESZ-szabályszegése miatt halálos közúti baleset következik be [Btk. 160. § (1) bekezdés, (4) bekezdés].

ÍH 2020.47 HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMA - EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÓVAL SZEMBENI SZEMÉLYISÉGVÉDELMI PER

A hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértésére alapított, az egészségügyi szolgáltatóval szembeni személyiségvédelmi perben a félnek kell valószínűsítania a védett tulajdonságának jogsértéskori meglétét és ezzel okozati összefüggésben hátrány bekövetkezését. Ennek megtörténtét követően az egészségügyi szolgáltatónak a kimentés körében kell bizonyítania, hogy megtartotta az egyenlő bánásmód követelményét, illetőleg arra az adott jogviszonyban kötelezettsége nem volt [Ptk. 2:43. § c) pont, 2003. évi CXXV. tv. 19. § (1) bekezdés].

ÍH 2020.49 EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÓNAK FELRÓHATÓ OKBÓL SÉRELEMDÍJ - SÉRELEMDÍJ ÖSSZEGERŐSÍTÉSE

I. Bizonyítás nélkül elfogadható tény, hogy egy fiatal házaspárt lelkileg megvisel, hogy a feleségnek alacsony rizikó besorolású várandósságot követően halott magzatot kell a világra hoznia.

II. Az első magzatukat elvesztő szülőknek járó sérelemdíj összegszerűségét nem érinti, hogy a későbbiekben élő gyermekük született, ugyanis a második gyermekük élve születésének a ténye ellenére sérült a családi élethez való joguk.

III. Súlyosabb megítélés alá esik, ezért a felróhatóság mértékének értékelése alapján magasabb összegű sérelemdíjat indokol, ha egy szülész-nőgyógyász szakorvos terminustállás esetén (amely állapot a születés körüli halálozás nagyobb gyakoriságára tekintettel a magzat és a várandós fokozott megfigyelését és monitorizálását igényli) nem használja ki azokat a vizsgálati lehetőségeket, amelyek a magzati hypoxiára hívják fel a

figyelmet és a magzat heveny méhen belüli hypoxia miatt halva születik [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (1) bekezdés, 2:52. §, 6:519. §; az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. § (3) bekezdés, 119. § (3) bekezdés b) pontja, 244. § (2) bekezdés].

ÍH 2020.50 KÖZJEGYZŐ KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉGE - KÖZJEGYZŐI OKIRAT FELOLVASÁSÁNAK HIÁNYA

- KÖZOKIRAT HIÁNYÁBAN VÉGREHAJTÁS MEGSZÜNTETÉSE - KÁROSULT KÖZREHATÁSA

I. Nyilvánvalóan tudnia kell a közjegyzőnek arról, hogy amennyiben az általa kiállított közjegyzői okirat a felolvasás hiánya miatt nem minősül közokiratnak, az az okirat alapján elrendelt közvetlen végrehajtás megszüntetését eredményezheti, ennek következtében pedig a végrehajtást kérőnek eljárási illetékből és perköltségből álló többletkiadásai merülhetnek fel, amely kiadások mint vagyoni károk megtérítéséért a közjegyző felelősséggel tartozik.

II. Kizárólag a közjegyző felel azért, hogy az általa kiállított közjegyzői okirat az eljárási szabályok maradéktalan betartása mellett készüljön el, ezért a közjegyzői okirat felolvasása elmaradásának következményeit egyedül az eljárási hibát vétő közjegyző köteles viselni, és nem hivatkozhat eredménnyel a károsult közrehatására azon az alapon, hogy e szabályok megszegését a hozzá forduló felek nem ismerték fel [1959. évi IV. törvény (Ptk.) 339. § (1) bekezdése, 349. §; a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 120. § (1) bekezdés d) pontja].

ÍH 2020.51 KISKORÚ NYILATKOZATÁNAK ÉRVÉNYTELENSÉGE - A KÖZJEGYZŐ KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉGE

I. Kiskorúnak a testvére által felvett kölcsön visszafizetéséért egyetemleges adóstársként ellenérték nélkül vállalt kötelezettsége, valamint a kölcsönszerződés biztosítására a saját tulajdoni hányada jelzálogjoggal való megterhelése kimeríti az idegen kötelezettségért, megfelelő ellenérték nélküli felelősségvállalás fogalmát, így e nyilatkozat érvénytelen [1959. évi IV. törvény (rPtk.) 12/C. § (1) bekezdése, 13/A. § (1) bekezdése].

II. A közjegyzőnek a kölcsön- és jelzálogszerződés közjegyzői okiratba foglalásakor vizsgálnia kellett volna, hogy a felperesek ingyenesen vagy ellenérték fejében vállalják az adósi és jelzálog-kötelezetti pozíciót, végső soron pedig az okirat elkészítésében való közreműködést meg kellett volna tagadnia.

E kötelezettség megszegése a kártérítési felelősséget megalapozza [rPtk. 339. és 349. §-a, 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 120. § (1) bekezdés a) és b) pontja, 10. § (1) bekezdése].

ÍH 2020.60 ÜGYVEZETŐI FELELŐSSÉG ALÓLI KIMENTÉS

A gazdasági társaság alapítása során jogszabály az ügyvezető számára nem ír elő végzettséget, sem üzleti jártasságot, a gazdasági társaság szabadon alapítható. Ha azonban az ügyvezető tudja, hogy a társaság alapításához, vezetéséhez szükséges képességeknek nincs a birtokában és mégis vállalja vagy továbbfolytatja ügyvezetői tevékenységét, utóbb a pénzügyi-gazdasági ismeretek hiányára - felelőssége alóli kimentésként - nem hivatkozhat [2006. évi V. tv. (Ctv.) 118/B. § (1), (4) bekezdés, 2003. évi XCII. törvény (Art.) 7. § (2) bekezdés, 1996. évi LXXXI. törvény (Taotv.) 4. §, 2000. évi C. törvény (Sztv.) 4. § (1) bekezdés].

BDT

BDT2020. 4154.

Az egészségügyi szolgáltató személyiségi jogsértésért való felelőssége szempontjából a beteg gyógyulási, illetve életben maradási esélye általánosságban azt jelenti, hogy a hasonló eseteket tekintve az elmulasztott vagy késve tett beavatkozás nagy átlagban alkalmas lehet a negatív irányú folyamat valamilyen kedvező alakítására, a konkrét egyedi esetben azonban nem határozható meg a jövőbeli pozitív változás valószínűsége.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 2:43. § a) pont, 2:52. § (1) bek.

BDT2020. 4155.

I. Ha a betegségnek a szakmailag elvárható helyes diagnosztizálása esetén magas fokban valószínűsíthető a beteg teljes gyógyulása, a diagnosztikai tévedéssel okozati összefüggésben az egészségügyi szolgáltató teljes kártérítési felelőssége megállapítható.

II. Személyiségi jog megsértése miatt indított perben a felperes jogutódját csak a már érvényesített igény keretei között illeti meg a rendelkezési jog, jogutódlása az alanyi jogra és így a kereset felemelésére nem terjed ki.

Alkalmazott jogszabályhely: 1959. évi IV. tv. 85. §

BDT2020. 4156.

I. Az egészségügyi szolgáltató és a beteg közötti kezelési szerződés gondossági kötelelem. A szerződés megszegését - hibás teljesítését - jelenti, ha az egészségügyi szolgáltató nem az ellátásban részt vevőktől elvárható gondossággal, a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával látta el a beteget, vagyis magatartása felróható volt. A szerződésszegés és a felróhatóság átfedése folytán a felróhatóság és egyben a szerződésszegés - a szakmai szabályok megszegésének - hiányát a szakmailag ebben a helyzetben lévő egészségügyi szolgáltatónak kell bizonyítania.

II. Az egészségügyi szolgáltatás keretében végzett ellátás során okozott vagyoni és nem vagyoni hátrányok miatt érvényesített kártérítési és sérelemdíj iránti igényekre a szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

III. Az okozati összefüggés mint a deliktuális kártérítési felelősség egyik nélkülözhetetlen feltétele fennállásának megállapítása két lépcsőben történik: a bíróságnak elsőként a *conditio sine qua non* formula (nélkülözhetetlen feltétel formulája) alapján a ténybeli okozatosság kérdésében kell állást foglalnia, azaz az általános élettapasztalat vagy szükség esetén szakértői bizonyítás alapján azt kell eldöntenie, hogy a károsodáshoz vezető okfolyamatban a szolgáltató magatartása akár közvetve, akár közvetlenül szerepet játszott-e. Ha igen, második lépcsőben szükség van az eredményt előidéző okok egyfajta szűrésére, a releváns (adekvát) okok kiválasztására. Ezt a célt szolgálja az előreláthatósági klauzula, amely elvágja az okozati láncot az olyan károk tekintetében, amelyeket a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia. Az előreláthatóság a kár típusára és nagyságrendjére vonatkozik; a szokatlan, rendkívüli fajtájú és mértékű károk, amelyekre a károkozó nem számíthatott, jogilag nem relevánsak, így az okozati összefüggés e kártételeknél hiányzik.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2003. évi CXXV. tv. 8. §, 9. §; 1996. évi LVII. tv. 1. § (1) bek., 2. §, 21. §, 22. §

BDT2020. 4158.

A mobil átjátszó antenna háztetőre telepítése önmagában nem alapoz meg kártérítési felelősséget a bázisállomás közelében lévő ingatlanok tulajdonosai számára. A létesítő bizonyíthatja, hogy objektíve nem volt más olyan telepítési helyszín, amelynek választása esetén nem, vagy csak lényegesen kisebb mértékű kár következett volna be. Nem vehető figyelembe olyan helyszín, ahol a telepítés műszakilag lehetséges, de a tulajdonos hozzájárulásának hiánya vagy a jogszabályok a telepítést nem teszik lehetővé.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 100. §, 339. §

BDT2020. 4172.

Az egészségügyi szolgáltató a kezelési szerződés megszegése, az elvárható gondosság elmulasztása ellenére mentesülhet a kártérítési felelősség alól, ha bizonyított, hogy mulasztása nem áll okozati összefüggésben a beteg egészségkárosodásával. A szakmai hiányosságok önmagukban - okozati összefüggés hiányában - nem alapozzák meg az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségét.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1997. évi CLIV. tv. 244. §; 1959. évi IV. tv. 339. § (1) bek.

BDT2020. 4173.

I. A fuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezményben nem szabályozott okból való késedelemért a fuvarozó a Ptk. alapján tartozhat helytállással a szerződésszegéssel okozott kárért.

II. Szerződésszegésen alapuló kárigénnyel - engedményezés hiányában - a szerződő felek jogosultak fellépni egymással szemben.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 6:261. § (1) bek., 6:257. §; az 1971. évi 3. törvényerejű rendelettel kihirdetett Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről szóló Egyezmény (CMR)

BDT2020. 4177.

Nem alkalmazható a Pp. 26. § (2) bekezdésében szabályozott kizárólagos illetékességi ok, ha a károsult kártérítési, illetve sérelemdíj iránti igényét a károkozónak a magatartásáért helytállni köteles munkáltatójával szemben terjeszti elő. A kizárólagos illetékesség alkalmazásának ugyanis nem csupán az a feltétele, hogy az igényt a károsult a károkozótól eltérő személlyel szemben érvényesíti, hanem az is, hogy az igényérvényesítésre a felelősségbiztosítási szerződéssel összefüggő törvényi rendelkezés alapján kerüljön sor, amely utóbbi feltétel akkor valósul meg, ha a per alperese a károkozó magatartásáért a felelősségbiztosítási szerződés alapján helytállni köteles biztosító vagy - érvényes felelősségbiztosítási szerződés hiányában - a Kártalanítási Számla kezelője.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2016. évi CXXX. tv. 26. § (2) bek.; 2009. évi LXII. tv. 28. § (1) bek.

BDT2020. 4182.

Az egészségügyi szolgáltatási jogviszonyban hátrányt szenvedő károsultnak általában elegendő azt bizonyítania, hogy az egészségben előállott hátrányos változás a gyógyintézet által nyújtott ellátás, kezelés során következett be. A gyógyintézet kimentheti magát a

felelősség alól annak bizonyításával, hogy a gyógyító-megelőző tevékenysége során az elvárható gondossággal, az írott és íratlan szakmai követelményeknek, szakmai szabályoknak megfelelően járt el, és a hátrány ennek ellenére következett be, vagy ettől függetlenül is ugyanúgy bekövetkezett volna.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1997. évi CLIV. tv. 77. § (3) bek., 244. § (2) bek.; 2013. évi V. tv. 2:52. § (3) bek.

BDT2020. 4183.

A légi jármű parancsnokát a jármű üzembentartója köteles kijelölni. A parancsnok felelős a légi jármű repülési szabályok szerinti üzemeltetéséért, akár maga vezeti a gépet, akár nem. A parancsnok vezetéstechnikai hibája esetén a légi jármű üzembentartója nem mentesülhet a kártérítési felelősség alól arra hivatkozással, hogy a pilóta magatartása a légi jármű üzemeltetésén kívül eső elháríthatatlan ok.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 2:42. § (2) bek., 2:43. § a) pont, 6:535. § (1) bek., 6:536. § (1) bek., 6:537. § (1) bek.; 14/2000. (XI. 14.) KöVim rendelet mellékletének 1.3.1. pontja; 1995. évi XCVII. tv. 54. § (1) bek., 58. § (1) bek.

BDT2020. 4186.

A Cstv.-ben foglalt speciális igényérvényesítési határidőkre figyelemmel az elévülés általános Ptk.-beli szabályai a vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása, illetve marasztalása iránti keresetek esetében nem irányadók.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1991. évi XLIX. tv. 57. § (1) bek. b) és f) pont, 63. § (2) bek., 33/A. § (1), (3), (11), (12) bek.; 2006. évi IV. tv. 50. § (1) és (2) bek., 54. § (2) bek.

Válogatás a Kúria Sajtótitkársága által 2020 második negyedévében közzétett tájékoztatókból

A folyóirat szó szerint közöl egyes, a Kúria honlapján a Sajtó, közlemények, média menüpont alatt a Kúria Sajtótitkársága által közzétett, a Kúria tanácsai által elbírált ügyekről készített tájékoztatókat.

Baleset következtében keletkezett egészségkárosodás miatti kártérítési igény tárgyában hozott határozatot a Kúria

Tájékoztató a Kúria M.I. tanácsa által tárgyaláson kívül elbírált Mfv.I.10.207/2019. számú ügyről kártérítés tárgyában.

Az I. rendű felperes alatt szerelés közben eldőlt a szerelőállvány, amely miatt a bal lábának többszörös törését szenvedte el, és amely következtében a bal térd alatt amputálni kellett a lábát. A balesetből eredően 66%-os össz-szervezeti egészségkárosodást szenvedett. Az I. rendű felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 15.000.000 forint nem vagyoni kár, valamint vagyoni kárai megfizetésére. Az I. rendű felperes házastársa, a II. rendű felperes nem vagyoni kártérítés címén 3.000.000 forintot igényelt. Az alperes a kereset

elutasítását, valamint az I. rendű felperesnek már megfizetett összeg beszámítását kérte. Az elsőfokú bíróság részítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen az I. rendű felperesnek kártérítést, valamint 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítést. Ezt meghaladó mértékben a keresetét elutasította. Megállapította, hogy a megítélt összegbe az alperes beszámításra jogosult volt. Kötelezte az alperest, hogy a II. rendű felperesnek fizessen meg 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, ezt meghaladó mértékben a keresetét elutasította. A másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét fellebbezett részében akként változtatta meg, hogy a lakásátalakítás címén járó kártérítést, és a beszámítás összegét felemelte. Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős részítélet megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítés összegének felemelését kérte. Az alperes ellenkérelme a jogerős részítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott. A Kúria utalt a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatban foglaltakra, valamint a hosszabb ideje egységes bírói gyakorlatra, mely szerint a nem vagyoni kártérítésére irányuló igény elbírálása során azt kell vizsgálni, hogy az elszenvedett sérelem milyen mértékű, és a megítélhető vagyoni szolgáltatás mennyiben nyújt körülbelül egyenértékű másnemű előnyt (BH1993.127.). Az elsőfokú bíróság az ítéletében figyelembe vette a 2016. június 25-i balesetet, amely az I. rendű felperes otthonában következett be, és megállapította, hogy az közvetve okozati összefüggésben van a felperes korábbi balesetével. Az életminőséget javító vagyoni kár körében az elsőfokú bíróság értékelte a gépjármű beszerzését, valamint az emelt minőségű lábprotézist, azonban az nem volt megállapítható, hogy ezt túlzott mértékben vette volna figyelembe. A nem vagyoni kártérítés összegét a balesetkori értékviszonyok alapján határozta meg az elsőfokú bíróság. Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében több Kúriai, Fővárosi Ítéltáblai határozatot jelölt meg hasonló tényállásra alapozva. A kialakult bírói gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítés összegét vagy a balesetkori értékviszonyok alapján kamattal, vagy pedig az elbíráláskori értékviszonyok alapján (kamat nélkül) kell megállapítani (Mfv.I.10.714/1996.). Az ítélkezési gyakorlat egységesítésének biztosítása érdekében elvárható, hogy ugyanabban az időszakban bekövetkezett hasonló káresemény által okozott hátrányok után megítélt nem vagyoni kártérítések összege egymástól kirívóan ne térjen el, azonban a hátrányoknak az egyénre gyakorolt hatása, életének további alakulása függ a személyiségétől, az adott ügy egyedi körülményeitől (Pfv.III.22.149/2010/7.). Az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége alapot adhat az eltérő mértékű nem vagyoni kártérítés megállapítására. A nagyon hasonló tényállások mellett is lehetnek olyan különbségek az adott ügyek között, amelyek indokolják az eltérő döntés meghozatalát. Az egyedi ügyekben hozott döntés nem köti a bíróságot. Az összehasonlítás alapjául szolgáló ítéletek nem bizonyítékok, és az ítéletek közötti különbség nem jelenti a Pp. 206. § (1) bekezdése sérelmét. A bíróságok értékelték a 2016. június 25-i elesés állapotrosszabbító hatását, nem értékelték tévesen a baleset idején fennálló ár- és értékviszonyokat, továbbá nem volt túlzó az életminőséget javító, egyéb vagyoni kár körében megjelölt tényezők értékelése. A nem vagyoni kártérítés mértékének megállapításánál a jövőbeli állapotrosszabbodás lehetőségét, valamint a protézis első beszerzése késedelme miatti hátrányokat azonban nem vették figyelembe. A szakértői véleményből megállapítható, hogy a felperes az első protézissel együtt bot és mankó használatára volt kénytelen, amely jelentős kényelmetlenséggel és fájdalommal járt. A 2016. június 25-i balesete közvetett

összefüggésben van az előző balesetével, az orvosszakértői vélemény szerint fokozottan hajlamos elesésre, megbotlásra. A felperes 2014-től 2017 áprilisáig használta a kevésbé komfortos lábszárprotézist, amely használatával kapcsolatos negatív körülményeket a bíróságok nem értékelték. Mérlegelve az első- és a másodfokú bíróság által feltüntetett szempontokat, valamint a protézis első beszerzésének késedelme miatti hátrányokat és a jövőbeli állapotrosszabbodás lehetőségét is, a Kúria 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítést tartott az I. rendű felperes sérelmével arányban állónak. A fentiekre figyelemmel a Kúria a Pp. 275. (4) bekezdése alapján a másodfokú részítéletnek az alperes 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelező rendelkezést helybenhagyó részét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest.

Budapest, 2020. június 12.

A Kúria Sajtótitkársága

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/baleset-kovetkezteben-keletkezett-egeszsegkarosodas-miatti-karteritesi-igeny-targyaban-hozott>

Hozzá tartozó halála miatt indult, nem vagyoni kártérítés megfizetése tárgyában zajlott perben hozott határozatot a Kúria

Tájékoztató a Kúria Pfv.VIII.20.644/2019. számú egyedi ügyben hozott határozatról.

A felperesek keresetükben hozzátartozójuk halála miatt az alperest nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni arra tekintettel, hogy az alperes keretében dolgozó házi orvos 2011. október 10. és 14. között a hozzátartozójuk mellkasi panaszai megfelelő elemzésének és a szükséges teljes körű vizsgálatok elvégzésének elmulasztása miatt nem ismerte fel az elhunyt szívbetegségének súlyosságát, e mulasztása folytán nem utalta sürgősséggel kardiológushoz, ezáltal csökkentve életbe maradási esélyeit. A felperesek hivatkoztak továbbá arra, hogy a teljes házi orvosi ellátás időszakában a házi orvos a felperesek hozzátartozójának ismert cukorbetegségét és magas vérnyomását nem megfelelően kezelte: az alkalmazott gyógyszert a beteg túl alacsony adagban kapta, nem irányította cukorbeteg szakellátásra, nem hívta fel figyelmét a megfelelő életmód és étrend fontosságára. Elmulasztotta a beteg elengedhetetlen szűrővizsgálatokra való beutalását is, emiatt nem került felismerésre a szívbetegsége, amely csökkentette életben maradási esélyeit.

A 2012-ben indult perben a házi orvos tevékenysége és annak szakmai megítélése miatt több szakértő bevonásával hosszadalmas szakértői bizonyítás volt szükséges, a felek magánszakértői véleményeket is csatoltak az eljárás során.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság a szakvélemények közötti ellentmondások feloldása érdekében kirendelte az Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testületét,

amelynek többszörösen kiegészített szakvéleményére figyelemmel az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A széleskörű első- és másodfokú szakértői bizonyítás ugyanis a felperesek keresetét nem alapozta meg, a felperesek nem tudták valamennyi megjelölt körülmény tekintetében bizonyítani, hogy azok a házi orvos részéről felróható mulasztást jelentenek, a megállapított mulasztás tekintetében pedig az alperes sikerrel mentette ki magát a felelősség alól. A rendelkezésre álló orvosi dokumentáció és szakvélemények alapján a cukorbetegség és a magasvérnyomás-betegség kezelését a házi orvos megfelelően, kellő gondossággal végezte. A házi orvos valóban nem a legnagyobb gondossággal járt el a cukorbetegség szövődményei kiszűrésére hivatott szűrővizsgálatok tekintetében, azonban a másodfokú eljárásban beszerzett aggálymentes szakvélemény alapján e mulasztások nem álltak okozati összefüggésben a felperesek hozzátartozójának halálával. A beteg panaszmentessége folytán invazív kardiológiai vizsgálat javallata nem állt fenn, ezért a szakvizsgálatok elmaradása és az életben maradási, túlélési esély csökkenése között nem állapítható meg az okozati összefüggés. Az alperes a házi orvosi alapellátás keretein belül a 2011. október 10. és 13. közötti időszakban szakmai szabályszegést, mulasztást nem követett el, az pedig, hogy október 14-én a panaszmentes beteget nem vizsgálta meg, nem volt okozati összefüggésben az esti órákban bekövetkezett és a beteg halálát okozó infarktussal.

Budapest, 2020. június 4.

A Kúria Sajtótitkársága

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/hozzatartozo-halala-miatt-indult-nem-vagyoni-karterites-megfizetese-targyaban-zajlott-perben>

„Gyöngyöspatai szegregációs per”: a nem vagyoni károk megtérítésénél a kártérítés megítélésének egyetlen módja a pénzbeli kártérítés, természetbeni kártérítés alkalmazására nincs jogszabályi lehetőség

Tájékoztató a Kúria „Gyöngyöspatai szegregációs per” felülvizsgálati eljárásában 2020. május 12-én – a koronavírus járvánnyal kapcsolatos vonatkozó rendelkezés alapján tárgyaláson kívül hozott Pfv.IV.21.556/2019/ sz. határozatáról

A legfőbb bírói fórum eljáró tanácsa a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartotta a Debreceni Ítéltábla azon jogerős ítéletét, amely cigány etnikai kisebbséghez tartozó tanulók jogellenes elkülönítésében és részükre alacsonyabb szintű oktatás nyújtásában megnyilvánuló személyiségi jogsértés miatt 60 felperes részére, mintegy 100.000.000 forint összegű nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alpereseket (a helyi önkormányzatot, az érintett általános iskolát és az illetékes tankerületi központot).

Az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben azt kérték, hogy pénzfizetés helyett természetben, az általuk felajánlott pótlólagos képzés, oktatás formájában teljesíthessék kártérítési kötelezettségüket, ha pedig erre nem lenne lehetőség a helyi önkormányzat a nem vagyoni kártérítés összegének mérséklését is kérte.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket nem találta alaposnak. Az ügyben az 1959. évi Polgári Törvénykönyvet kellett alkalmazni, amely 1978-tól ismerte a nem vagyoni (erkölcsi) kártérítés intézményét, amelyet a jelenleg hatályos Polgári Törvénykönyvben a sérelemdíj intézménye váltott fel.

A Kúria az 1959. évi Ptk. törvényszövege, annak indokolása, továbbá a jogintézmény több évtizedes bírósági gyakorlata és jogirodalma alapján azt állapította meg, hogy a nem vagyoni károk megtérítésénél a kártérítés megítélésének egyetlen módja a pénzbeli kártérítés, természetbeni kártérítés alkalmazására nincs jogszabályi lehetőség. Pénzbeli kártérítés, pótlólagos képzéssel való kiváltására csak a felek peren kívüli megállapodása esetén kerülhet sor.

A Kúria a nem vagyoni kártérítés összegének csökkentésére sem látott alapot, mert azt a másodfokú bíróság helyes mérlegeléssel a per összes körülményének értékelése, valamint a bírói gyakorlatban kialakult szempontok figyelembevételére alapján kellően megindokoltan állapította meg.

Budapest, 2020. május 12.

A Kúria Sajtótitkársága

Forrás: <https://www.kuria-birosag.hu/hu/sajto/gyongyospatai-szegregacios-nem-vagyoni-karok-megteritesenel-karterites-megitelesenek-egyetlen>

Maradandó egészségkárosodással járó baleset miatti kártérítési perben hozott határozatot a Kúria illetékes tanácsa

Tájékoztató a Kúria Pfv.VIII.20.327/2019. számú egyedi ügyben hozott határozatról.

A felperes keresetében az alperest vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére kérte kötelezni arra tekintettel, hogy az alperes kezelésében lévő járdaszakaszon maradandó egészségkárosodással járó balesetet szenvedett.

A per 2010. december 29-én indult. A perben a felperes által előterjesztett többféle járadékigény, valamint a felperes baleset bekövetkezte előtt és után jelentkező egyéb betegségeinek a balesettel való összefüggésének és ennek következtében a baleset következtében beállt munkaképesség-csökkenés és egészségkárosodás mértékének a

megítélése miatt széleskörű, több szakértői intézet kirendelésével járó szakértői bizonyítás került lefolytatásra.

Az elsőfokú bíróság 2015. február 12-én meghozott ítéletét a másodfokú bíróság részítéletével részben hatályon kívül helyezte.

A 2016. január 12-én indult megismételt eljárásban az Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testülete véleményének a beszerzését és a szakvélemények ütköztetését, kiegészítését követően az elsőfokú bíróság 2018. március 19-én kelt ítéletével a keresetet elutasította. A felperes vagyoni és nem vagyoni kárigényét részben alaposnak találta, azonban az alperes felelősségbiztosítójának a balesetet követően kifizetett teljesítéseinek elszámolásával azt állapította meg, hogy a biztosító teljesítése maradéktalanul fedezte a felperesnek járó kártérítést és késedelmi kamatait. A másodfokú bíróság a határozat fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.

A Kúria a jogerős határozatot hatályában fenntartotta.

Budapest, 2020. május 5.

A Kúria Sajtótitkársága

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/maradando-egeszsegkarosodással-jaro-baleset-miatti-karteritesi-perben-hozott-hatarozatot-kuria>

Orvosi kezeléssel és műtéttel kapcsolatos perben sérelemdíj megfizetése tárgyában hozott határozatot a Kúria

Tájékoztató a Kúria Pfv.VIII.20.353/2019. számú egyedi ügyben hozott határozatáról.

A felperes keresetében az alperest vagyoni kárai megtérítésére és sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni arra tekintettel, hogy hozzátartozója egészségügyi ellátása során az alperes orvosi nem az egészségügyről szóló 1997. évi XLIV. törvény (Eütv.) 77.§ (3) bekezdésében megfogalmazott elvárható gondossággal, nem a megfelelő módszert választva jártak el, amellyel okozati összefüggésben következett be a felperes hozzátartozójának halála.

A 2016-ban indult perben a felperes hozzátartozójának daganatos megbetegedésének kezelésére választott terápia, a terápia következtében szükségessé vált műtét és a műtét utáni ellátás során az alperes orvosainak tevékenysége és annak szakmai megítélése miatt több területet érintő hosszadalmas szakértői bizonyítás volt szükséges.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság a határozatot helybenhagyta. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Budapest, 2020. május 5.

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/orvosi-kezelessel-es-mutettel-kapcsolatos-perben-serelemdij-megfizetese-targyaban-hozott>

Üzemi baleset okozta egészségkárosodás miatti sérelemdíj megfizetése tárgyában hozott határozatot a Kúria

Tájékoztató a Kúria M.I. tanácsa által tárgyaláson kívül elbírált Mfv.I.10.290/2019. számú ügyről munkaviszonnyal összefüggésben okozott kár megtérítése tárgyában.

A felperes 2016. augusztus 23-tól gépkezelő munkakörben állt alkalmazásban az alperesnél. 2016. szeptember 14-én a tekercsológép a fólia elvágása közben a felperes bal kezét betekerte. Az üzemi baleseti sérülése miatt egészségi állapotában 10%-os össz-szervezeti egészségkárosodást vélelmeztek, állapotában javulás nem várható. A felperes keresetében az alperes kötelezését kérte 2.500.000 forint sérelemdíj megfizetésére. Az alperes a kereset elutasítását kérte. Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 500.000 forint sérelemdíjat, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a sérelemdíj mértékét 1.500.000 forintra felemelte, egyebekben helybenhagyta. Az alperes elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új határozat hozatalára utasítását kérte. A felperes a felülvizsgálati kérelem elutasítását kérte.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem megalapozott. Az Mt. 166. § (2) bekezdésével kapcsolatban állította az alperes, hogy a baleset nem tartozott az ellenőrzési körébe. Jelen esetben az alperesnek ráhatása volt az alkalmazott technológiára, a munka szervezésére, az alkalmazott biztonsági eszközökre, a munkavállalók, így a felperes oktatására, betanítására is. Az ellenőrzési kör fogalmaként minden olyan objektív tény és körülményt érteni kell, amelynek alakítására a munkáltatónak lehetősége van. Ennek értékelése során a baleset közvetlen okát és a balesethez vezető egész munkafolyamatot vizsgálni kell: a munkamódszer megválasztását, az ahhoz biztosított munkaeszközt, a munkavállalói létszámot, szakismeretet, mert ezek biztosítása a munkáltató kötelezettsége, így arra befolyása, ráhatása van (EBH2018.M.20.). Az alperes biztosította a fóliagyártó gépet, meghatározta hozzá a munkavállalói létszámot, a gépen dolgozó munkavállalók részére elméleti, gyakorlati oktatást, munkavédelmi oktatást kellett tartania. A fentieket is értékelve megállapítható, hogy a baleset az alperes ellenőrzési körén belül történt. Az alperes szerint, ha az ellenőrzési körén belül eső körülmény miatt keletkezett a kár, akkor sem köteles megtéríteni, mert azt a károsult elháríthatatlan magatartása okozta. A munkavállaló a munkát a számára adott körülmények között köteles végezni, az ezzel összefüggő baleseti veszélyhelyzettel a munkáltatónak számolnia kell (BH2000.422. és az MK 29. számú állásfoglalás). A perben azt kellett bizonyítania az alperesnek, hogy a kárt a munkavállaló vétkes közrehatása okozta. A felelősség alóli mentesüléshez figyelembe kell venni az előreláthatóságot és az

elháríthatóságot. Az előreláthatóság azt jelenti, hogy az adott munkafolyamat elvégzésekor a munkáltatónak tisztában kell lennie az esetleges kockázatokkal, veszélyekkel. Ebben az esetben nem a kár összegét, illetve a sérülés mértékét kell előre látni, hanem az esetlegesen felmerülő veszély fajtáját és annak nagyságrendjét. A perben adat volt arra, hogy 2016. június 16-án ugyanezen a gépen hasonló baleset történt egy olyan munkavállalóval, aki 30 éves tapasztalattal rendelkezett. Az alperes kellő körültekintéssel -a balesetet követően - láthatta, hogy egy gyakorlott munkavállaló is sérülést szenvedhet az adott munkafolyamat elvégzése során. A június 16-i esetet kivizsgáltatta, és ennek eredményeképpen egy vészleállító rudazattal rendelkező lábpedált szereltetett be, amely üzemzavar esetén a gép működését leállítja. A munkabiztonsági szakértő javaslatára - a felperes balesetét követően - a gépen automatikus vágást alakították ki. Az eljárás során a felperes nyilatkozott arról, hogy két fóliagyártó gép közül az egyik teljesen automatikusan végezte a vágási folyamatot, és azt követően a fólia feltekerését, azonban a balesettel érintett gépnél ezt kézi erővel kellett kivitelezni. Megállapítható – különös tekintettel a 2016. június 16-án történt balesetre –, hogy a kézsérüléssel járó baleset veszélye fennállt, azzal az alperesnek számolnia kellett. A kézi vágás és feltekerés olyan veszélyforrás volt, amelynek elhárítása a technika átlagos eredményei és a munkáltatótól a rendelkezésre álló idő alatti átlagos erőfeszítés alapulvételével elvárható volt. A felperes a baleset napjáig három hét gyakorlatra tett szert. A munkáltatónál hat hónap gyakorlat figyelembevételével úgynevezett „posztvizsgát” kellett tenni, ezt követően lehetett valaki gépkezelő. A felperes tapasztalatlansága miatt fokozottabb figyelemmel kellett volna kísérni a munkáját, a munkaszervezésnél ezt számításba kellett volna venni. A felperes tudta, hogy a forgóalkatrésszel működő gép veszélyes, azonban a rutinos, begyakorolt vészleállító mozdulathoz az adott fóliagyártó gép teljes körű megismerése elengedhetetlen. A munkaszervezés, illetve a munkavédelmi oktatás során a munkáltató kötelessége, hogy a biztonságos munkavégzés keretein belül a kellő mértékű elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzését biztosítsa. Tény, hogy a 2016. június 16-i balesetet követően vészleállító rudazattal ellátott lábpedált biztosított, azonban ennek pontos használata a felperesben nem rögzült. A fentiekre figyelemmel a felülvizsgálati kérelem jogszabálysértés megállapítására nem adott módot, ezért a Kúria a Pp. 275. (3) bekezdése értelmében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Budapest, 2020. április 22.

A Kúria Sajtótitkársága

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/uzemi-baleset-okozta-egeszsegkarosodas-miatti-serelemdij-megfizetese-targyaban-hozott>

Közlemények, hírek, események

Koronavírus, kárfelelősség, biztosítás

[1] A kórházi ágyak kötelező felszabadításáról szóló hírek hallatán sokan felvetik az állam, az egészségügyi intézmények, orvosok kárfelelősségének kérdését. Ilyen helyzetben a lelkiismeretes jogász feladata annak alapos vizsgálata is, hogy a hatályos jog milyen lehetőségeket kínál a polgári jogi és büntetőjogi eszközök használatára. Enélkül ugyanis fennáll a veszély, hogy a sérelmet szenvedettekben (a kórházból kirakott betegek és hozzátartozóik) hiú reményeket keltenek, sőt őket kilátástalan perekre indítják.

[2] Ami a polgári jogi felelősség kérdését illeti abból kell kiindulni, hogy az, akit azáltal, hogy a kórházból annak ellenére kirakták, hogy állapota a kórházi kezelést illetve gondozást indokolta, továbbá az, akinek ilyen hozzátartozóját kirakták és ezzel az ő életkörülményeit jelentősen rontották elvben kártérítési és sérelemdíj iránti igényt támaszthat. Ez a nem vitatható alaptézis azonban több jogi problémát is felvet, amelyre fel kell hívni az ilyen igényt érvényesíteni kívánók figyelmét.

[3] Először is bizonyítani kell, hogy a kórházból kirakott egészségi állapota valóban a kórházban tartást indokolta volna. Itt rizikó tényezőként kell figyelembe venni, hogy a bíróság legfontosabb bizonyítéknak a kórházi zárójelentést, magyarul a kórház állítását fogja tekinteni. Vitás esetben felmerül az igazságügyi orvosszakértő bevonása is, ami drága, hosszadalmas és kimenetele finoman szólva kétséges. Másodszor; a konkrét eset összes körülményeit, ideértve az otthonápolás reális lehetőségét is, nagyon alaposan elemezni kell. Enélkül felületesség kijelenteni, hogy kártérítés vagy sérelemdíj jár.

[4] Ezután meg kell válaszolni a kérdést, hogy a követelést *kivel szemben* lehet jó eséllyel érvényesíteni. Elvben az állam, a kórház, a konkrét döntést hozó orvos illetve az azt az emberi méltóság sérelmével végrehajtó egészségügyi személyzet felelőssége vethető fel. Mindhárom esetben vizsgálni kell a kárfelelősség Ptk.-beli három alapfeltételének, a jogellenességnek, az okozati összefüggésnek és a felróhatóságnak a teljesülését.

[5] Az *állam* elleni, nyilván az élethez, egészséghez, testi épséghez, emberi méltósághoz való alkotmányos alapjog sérelmére alapított igénnyel szemben több ellenérv is felvethető. Először is az, hogy az egészségügyi törvény az egészségügyi válsághelyzet esetére csak az emberi méltósághoz fűződő alapjog felfüggesztését tiltja, az élethez, testi épséghez, egészséghez fűződő alapjog felfüggesztését nem. Egyszerűen szólva ez azt jelenti, hogy ha a beteget kórterem kiűrités címén egy szál hálóingben kirakják a folyósóra, ez nyilvánvalóan sérti az emberi méltóságot, tehát az állam, ha az egyéb kárfelelősségi feltételek fennállnak, felelős. Ugyanez azonban nem állítható abban az esetben, ha a kórházból kirakott beteg állapota az otthonápolás lehetetlensége vagy nem megfelelő volta miatt romlik, mert az állam az egészséghez fűződő jogot az egészségügyi törvény előbb említett rendelkezése

alapján krízishelyzetben felfüggesztheti, azaz magatartása nem lesz *jogellenes* (ez a kárfelelősség legalapvetőbb jogi feltétele).

[6] Felvethető továbbá, hogy az állam intézkedése – amelynek konkrét jogi formájáról csak híresztelések vannak – legfeljebb közvetetten okozhatta a jogsérelmeket, hiszen az állam egyetlen szóval sem mondta, hogy ápolásra, gondozásra szorulókat is rakjanak ki, tehát arra fog hivatkozni, hogy egy ésszerű intézkedést az egészségügyi apparátus hajtott végre rosszul. Jogi nyelvre lefordítva ez azt jelenti, hogy az állam vitatni fogja az *okozati összefüggést* az intézkedés és az XY-t ért konkrét jogsérelem között. Ide tartozik az is, hogy a bíróság nem nagyon hajlamos a közvetett összefüggések figyelembe vételére.

[7] De vitatni fogja az állam magatartása (a kiürítés elrendelése) *felróhatóságát* is (az egészségügyi törvény szerint ezt kell vizsgálni), mert érvelhet úgy, hogy az adott krízishelyzetben ez volt az ésszerű, elvárható intézkedés. Egyáltalán nem zárható ki annak lehetősége, hogy a bíróság ezt az érvelést elfogadja.

[8] Összefoglalva: az állammal szembeni kártérítési és sérelemdíj igények esetén a kárfelelősség mindhárom törvényi (Ptk.) feltétele, a jogellenesség az okozati összefüggés és a felróhatóság tekintetében vannak olyan elemek, amelyek az igényérvényesítés sikerét bizonytalanná teszik.

[9] Legkézenfekvőbb a *kórház* felelőssége, már csak azért is, mert az egészségügyi törvény szerint is alapesetben a szolgáltató intézmény a felelős. Ám itt is felmerülnek kételyek. A *jogellenességet* illetően a kórház egészen biztosan a „parancsra tettem” –szólammal fog védekezni és ez a védekezés megalapozott lehet, ha a parancs jogszabály formájában hangzott el. Igaz, hogy egyelőre csak mendemondák szólnak valamilyen miniszteri levélről, amely semmi esetre sem jogszabály. A jogszabály betartása kizárja a jogellenességet, épp ellenkezőleg az lenne a jogellenes, ha a kórház azt nem hajtaná végre. Más a helyzet, ha az ominózus jogszabályt az Alkotmánybíróság megsemmisíti, de ez nem az az út, amely az ésszerű időn belül kompenzációt remélő károsultnak ajánlható lenne.

[10] Az *okozati összefüggés* itt elméletileg nem kérdéses, csak bizonyítás dolga. Ha a sérelmet szenvedett bizonyítani tudja, hogy az egészségi állapota azért romlott, mert kirakták a kórházból, noha orvosi szempontból a benntartása lett volna indokolt vagy a hozzátartozó bizonyítani tudja, hogy rokonának kórházból való kirakása őt lehetetlen élethelyzetbe hozta, felvethető, hogy a kórház (illetve orvosai, akiknek magatartásáért a kórház felel), az egészségügyi törvényből következő ellátási kötelezettségét , illetve az orvos hippokratészi esküjét nem úgy teljesítette, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható lett volna. Természetesen ennek megállapítása is feltételezi a konkrét körülmények nagyon körültekintő vizsgálatát.

[11] Ami a *felróhatóságot* illeti, az orvos illetve az egészségügyi személyzet is nyilván a kapott utasításra fog hivatkozni, bár e hivatkozás sikere valószínűtlen, egyrészt, mert sem a megbízott sem az alkalmazott nem kötelezhető jogellenes utasítás végrehajtására, másrészt, mert az orvos esetén a hippokratészi eskü megszegése valószínűleg önmagában elegendő a

felróhatóság megállapításához. De a konkrét körülményektől természetesen ebben a tekintetben is nagyon sok függ.

[12] Végül: a 2003 évi LXXXIV tv. 19/A §-a úgy rendelkezik, hogy az egészségügyi intézmény közvetlenül perelhető attól függetlenül, hogy a konkrét esetben eljáró orvos és közte munkaviszony vagy megbízási jellegű jogviszony áll-e fenn. Ez a rendelkezés önmagában nem zárja ki az orvos közvetlen perlésének lehetőségét, de itt figyelemmel kell lenni arra, hogy munkaviszony esetén a Ptk. nem engedi az alkalmazott perlését, megbízási jogviszony esetén egyetemlegességi alapon elvben igen, viszont ha a megbízási jogviszony tartós, a bíróság alkalmazhatja a munkavállalóért fennálló, az alkalmazott közvetlen felelőssé tételét kizáró szabályát is. Továbbá az összes fent bemutatott aggály mellett („parancsra tettem”, bizonyítási nehézségek stb.) az orvos közvetlen perlése esetén az is felmerül, hogy ezeknek az embereknek az anyagi ereje, pontosabban az anyagi erő hiánya valószínűleg eleve értelmetlenné teszi a velük szembeni fellépést.

[13] Összefoglalva: a jogász a kórházi kezelés megtagadására alapított követelés esetén akkor jár el helyesen, ha nagyon alaposan megvizsgálja a konkrét körülményeket és felhívja a potenciális megbízó figyelmét az igényérvényesítés bizonytalanságaira és költségkockázataira.

Szerző: Bárdos Péter ügyvéd

A koronavírus járvány hatása a biztosítási jogviszonyokra egyes országokban. (Összefoglaló)

[1] A járvány világméretűvé válásával magától értetődő volt, hogy a biztosítási jogászok nemzetközi szövetsége (AIDA) számos országban, köztük hazánkban is működő fiókszervezetei útján első kísérletet tesz annak felmérésére, milyen hatásokkal járt a járvány a biztosítási jogban. Az alábbiakban rövid összefoglalást adunk a számos jelentés alapján és egyszerű fordításban több ország beszámolójának egyes részleteit is felvillantjuk azzal, hogy olvasóink a teljes anyagot is tanulmányozhatják angolul a szervezet honlapján: <https://aidainsurance.org/file/2020-05/69371365/covid-19-country-reports>

[2] A Biztosítási Szakosztály is a jelentéstevők közt volt, Magyarországgal kapcsolatban azonban nem is volt valószínűbb jelenteni való, hiszen az átmeneti jogalkotás sem érintette a biztosítási jogviszonyokat, kevés kivétellel vállalati-iparági intézkedésekről sem tudni (pl. díjhalasztás) és tudomásunk szerint a vírus megjelenése, a rendkívüli intézkedések sora a biztosítási szolgáltatások rendben történő teljesítését sem akadályozta.

[3] Ami most már számos ország fejleményeit illeti, azokat több szempont szerint vizsgálja

1.A kötelmi jogi, illetve az eljárás jogi szabályok változása,

Kivételesen bár, de napvilágot látott az elévülést általában “elodázó” szabályozás is pl.(Ausztriában).

2.A biztosítási jogi szerződési szabályok módosulása, jogviták, konfliktusok, a felügyelő hatóságok intézkedései, stb.

3.Egyes biztosítások helyzete

A biztosítás, - de nem a biztosítási szerződés -jogviszonyait közvetlenül érintő szabályozás is kevés van, így pl. Németországban.

[4] A helyzetet a felügyelő hatóságok intézkedéseivel próbálják rendezni az egyes államokban. Általánosságban véve megállapítható, hogy a biztosításgazdaság sem volt a bekövetkezett eseményekre, a várható kockázatokra felkészülve, legfeljebb annyiban, hogy – ilyenekre gondolva – kizárta a járványok következményeit, vagy éppen fordítva azzal szegte el az igényeket, hogy csak meghatározott események káros hatásait értékelte.

[5] Ebből a szempontból külön helyet foglal el az üzemszünet biztosítás, hiszen a vírus az érintett gazdaságokban tömeges üzemszünettel járt, ezek azonban csak akkor váltják ki a biztosító fizetési kötelezettségét, ha a szerződésben vállalt kárbiztosítási eseményhez kapcsolódnak (pl. tűz, törés). Egyes üzemszüneti fedezetek reagálnak csupán a fertőzésre, járványra, stb. (pl. akkor, ha az adott élelmiszeripari üzemben szalmonella fertőzés miatt áll le a gyártás). Az utasbiztosítások pedig egyébként egészséges biztosítottak esetében nem voltak képesek a karantén következményeit kezelni.

[6] Számos példát találunk arra, hogy a biztosítók a díjhalasztás intézményével élnek a biztosítási díj-részlet esedékességének későbbi időpontját határozva meg. Más esetekben az önrész visszafizetése iránti eljárásokban, pl. Olaszországban, szüneteltetik az igényérvényesítést.

[7] Arról általában véve sincs jelzés, hogy a rendkívüli állapot ténylegesen akadályozta volna a biztosítókat, mint szolgáltatókat a díjfizetéssel kapcsolatos adminisztrációban, a kárrendezés területén, stb. Ez talán azért sem következett be, mert több országban, pl. Új-Zéland a kialakult rendkívüli helyzetben is a biztosítást végzők munkáját különösen fontosnak minősítették és így az (egyébként másutt is) távmunka keretében is folytatódhatott. (Jelzések szerint a világszerte általánossá vált távmunka növelte az ún. cyber kockázatokat és a hozzájuk fűződő biztosítási szükségleteket is.)

[8] Számos országjelentés utal arra, hogy a járvány kapcsán elnehezülhet a vezető tisztségviselők felelősségi helyzete és ezzel a D/O biztosítások kárhányada is jelentősen romolhat majd. A jelzéseken kívül azonban egyelőre nem tudni a biztosításgazdaságot

komolyan érintő közös keresetekről, nagyszámú kárigényekről, még kevésbé ítéletekről, ítélkezési gyakorlatról.

[9] Kevés kivételtől eltekintve egyelőre annak sincs jele, hogy a történetek a biztosítási innovációt erősítették volna, mert ennek a konstrukciós munkában, a feltételszerkesztésben egyelőre kevés jelét lehet látni.

[10] A felügyelő hatóságok a nagy veszély láttán többnyire együttműködő magatartást tanúsítanak szabályozásuk alanyaival, így a biztosítókkal is. Így, pl. ha nem is felmentést, de könnyítéseket, határidőmódosítást is engedélyeztek a felügyeleti adatszolgáltatással kapcsolatban. Az ipar helyeslésével találkozott az a törekvés is, hogy a piac szereplőit igyekeztek rávenni ebben a sosem volt helyzetben, arra hogy a szokásos mértéket meghaladó módon törődjenek ügyfeleikkel és azok igényeivel. Csak kevés kivétel van a hatóság erőszakos beavatkozására, pl. a kizárások feloldásával kapcsolatban Braziliában.

[11] A rendelkezésre álló információk alapján első felületen összességül az állapítható meg, hogy a koronavírus nem változtatott lényegesen a biztosítási piac közjogi és magánjogi szabályozásán, annak gyakorlatán sem. Szerepét annak ellenére be tudta tölteni, hogy a járvány kapcsán vele szemben támasztott egyes túlzott elvárásoknak nem volt képes, de nem is volt hajlandó megfelelni.

Szerző: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

A Brexit következményei a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre II. Döntés az ún. átmeneti időszak meg nem hosszabbításáról

[1] A Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás³⁴ (a továbbiakban: kilépési megállapodás) értelmében Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (a továbbiakban: Egyesült Királyság) EU-n kívüli harmadik ország lett.³⁵ Az Egyesült Királyság rendezett kilépését biztosító kilépési megállapodással párhuzamosan az Európai Unió és az Egyesült Királyság egy, a jövőbeli kapcsolatok keretének meghatározásáról szóló politikai nyilatkozatot is elfogadott.³⁶

[2] A kilépési megállapodás hatályba lépésével vette kezdetét egy ún. átmeneti időszak, amely 2020. december 31. napjáig tart. Amennyiben a kilépési megállapodás másként nem rendelkezik, az uniós jog alkalmazandó az átmeneti időszak alatt az Egyesült Királyságra és az

³⁴ Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 029, 2020. január 31. Lásd továbbá: a Tanács (EU) 2020/135 határozata (2020. január 30.) a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás megkötéséről (EGT-vonatkozású szöveg) HL L 29., 2020.1.31., 1-6. o.

³⁵ <https://eur-lex.europa.eu/content/news/Brexit-UK-withdrawal-from-the-eu.html?locale=hu>

³⁶ 2020/C 34/01, HL C 34., 2020.1.31., 1-16. o.

Egyesült Királyságban (127. cikk).³⁷ Az átmeneti időszak a kilépési megállapodás értelmében egy alkalommal – legfeljebb egy vagy két évvel – meghosszabbítható, amennyiben erről a két fél 2020. július 1. napja előtt megállapodik (132. cikk). A kilépéssel egyidejűleg megkezdődtek az EU és az Egyesült Királyság között a jövőbeli partnerségről szóló tárgyalások is.

[3] Az EU és az Egyesült Királyság június végéig állapotodhattak volna meg tehát abban, hogy az átmeneti időszakot egy vagy két évvel meghosszabbítják. Ezt a britek elutasították, az Egyesült Királyság nem kívánt élni a jövőbeli kétoldalú kapcsolatrendszer kialakítására szánt átmeneti időszak meghosszabbításának lehetőségével.³⁸ Az átmeneti időszak ezért a kilépésről rendelkező megállapodás rendelkezéseivel összhangban 2020. december 31. napjával véget ér.

Szerző: Csöndes Mónika egyetemi adjunktus (BCE)

Szakirodalmi ajánló

A HVG-Orac Kiadó gondozásában a nyár folyamán jelenik meg Bárdos Péter „A fuvarozó felelőssége” című könyve, amely két részben ad áttekintést arról, hogy a gazdaság egyik alapvető fontosságú ágazata főszereplőinek, a fuvarozóknak milyen, a fuvarozási tevékenységhez kapcsolódó felelősségből eredő kockázatokkal kell szembenézniük napi tevékenységük kapcsán. A könyv első része az új Ptk. fuvarozásra vonatkozó, átdolgozott felelősségi szabályait elemzi, mert ezek – bár eltérő módon és mértékben – de valamennyi speciális fuvarozási módozatban fontos szerepet töltenek be. A második – fő –rész pedig új szemléletben dolgozza fel az egyes fuvarozási módozatok felelősségi szabályait. A szerző azt a módszert választotta – a fuvarozásban dolgozó jogász és nem jogász szakemberek gyakorlati igényeit szem előtt tartva – hogy tizenegy, a gyakorlatban sűrűn előforduló tipikus felelősségi helyzetre kínál jogi megoldást a jogszabályi rendelkezések és a bírói gyakorlat alapján az egyes fuvarozási módozatokban, a belföldi közúti fuvarozástól a légifuvarozásig. A könyv ebben a szemléletben foglalkozik a kombinált fuvarozással és a fuvarozási tevékenységgel szorosan összefüggő, gyakran attól nem könnyen elválasztható szállítmányozás, illetve szállítmányozói felelősség jogi problémáival is. Elméleti kérdéseket csak annyiban érint, amennyiben azok tárgyalása feltétlenül szükséges a gyakorlati megoldások megértéséhez, minthogy célja nem a téma jogtudományos igényű feldolgozása, hanem a fuvarozók, szállítmányozók és az e területeken dolgozó jogászok munkájának támogatása.

³⁷ Részletesebben lásd: Csöndes Mónika: A Brexit következményei a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre I. Az ún. átmeneti időszak. Kártérítési és Biztosítási Jog, 2020/1. sz.

³⁸ <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-uk-negotiations-on-the-future-relationship/>

A nemzetközi magánjogról szóló törvény kommentárja

Burián László; Csehi Zoltán; Csöndes Mónika; Erdős István; Gombos Katalin; Horváth Bence; Király Miklós; Nagy Csongor István; Nemessányi Zoltán; Németh Ildikó; Osztovits András; Somssich Réka; Szabados Tamás; Szabó Sarolta; Szócs Tibor; Vékás Lajos
Szerkesztők: Vékás Lajos; Nemessányi Zoltán; Osztovits András

2018. január 1-jén hatályba lépett a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény. A HVG-Orac Kiadó gondozásában megjelent kötet a kódexjellegű törvény gyakorlati alkalmazását klasszikus felépítésű, kommentárszerű, azaz paragrafusonként szerkesztett magyarázatokkal kívánja segíteni. A kommentár célja, hogy kellő elméleti alapvetésre épülő, gyakorlati megközelítésben írt, hosszabb-rövidebb glosszákkal irányt mutasson a gyakorló szakemberek: bírák, közjegyzők, ügyvédek, kormánytisztviselők, konzulok számára a nemzetközi magánjogi tényállású ügyekben. A magyarázatok a törvény rendelkezéseihez kapcsolódnak, de az egyes fejezetek elején összefoglalják az adott jogintézményekhez tartozó európai uniós jogforrásokat és nemzetközi szerződéseket is. Minden esetben tisztázzák, hogy – az elsőbbséget élvező uniós és egyezményes jogforrások tárgyi, személyi és időbeli hatályára tekintettel – mely esetekben kell a törvény szabályait alkalmazni. A kommentár szerzői a Nemzetközi Magánjogi Kodifikációs Bizottság korábbi tagjai, akik a szabályozás koncepcionális, elméleti és gyakorlati kérdéseinek az elismert szakértői.

Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2020/1-2. száma

<https://mabisz.hu/biztositas-es-kockazat/>

TARTALOM

Interjú Sztanó Imrével – Lambert Gábor

Megelőzhető-e adminisztrációs eszközökkel a klímakatasztrófa? – Dr. Kocsis Orsolya

Halandósági mintázatok feltárása Heligman-Pollard halandósági függvények segítségével – Ágoston Kolos Csaba

Életútinterjú Dr. Trunkó Barnabással – Gárdos Judit, Vajda Róza

Szép új digitális világ? – A pénzügyi technológia és az információ hatalma – Kerényi Ádám, Müller János

Beszámoló a MABISZ 2019. november 21-i konferenciájáról – Lencsés Katalin

Múltunk emlékei rovat – Horváth Gyula, Tamás Gábor

Takáts Péter *

Kézikönyv a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról³⁹

I.

[1] Társadalmi jelentőségéhez, továbbá a szerződések darabszáma és az éves díjvolumen szempontjából a biztosítás-gazdaságban betöltött kiemelkedő szerepéhez képest a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás a hazai jogi szakirodalomban korábban viszonylag kevés figyelmet kapott. Pataky Tibor PhD-disszertációja – amelyen ez a könyv alapul – a téma első átfogó monografikus feldolgozása volt Magyarországon, ezért a könyv mindenképpen hiánypótló és aktuális alkotás.

[2] A szerző már a bevezető fejezetben tisztázza, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást önmagában kívánja vizsgálni és elemezni. Ennek megfelelően nem él a téma kinyitása lehetőségével a tágabb összefüggések egyikének irányában sem. Az egyik lehetséges irány a biztosítási kötelezettség általános kérdései lehetett volna. Figyelemre méltó új európai tendencia ugyanis a „kötelező biztosítások” közös joganyagának kialakulása, amely Magyarországon még nem kapott kellő figyelmet: a hatályos Bit. (a 2014. évi LXXXVIII. törvény) csak egy-két, a biztosítási kötelezettségre vonatkozó általános szabályt tartalmaz (129.§). A másik irány a biztosítási jog – ezen belül a felelősségbiztosítási szerződés – általános szabályaival történő összevetés, az intézményi összefüggések kutatása lehetett volna. A szerző ebben az irányban csak annyiban megy el, amennyiben azt a 2009. évi LXII. törvény (Gfbt.) és a Ptk. közötti, esetenként koncepcionális eltérések elemzése igényli, vagy az a Gfbt. és mögöttes joga, a Ptk. intézményi kapcsolatából következik.

[3] Pataky Tibor könyvének további jellemzője a gyakorlat-orientáltság és a feldolgozás minuciózus pontossága, ami a monográfiát kézikönyvként is használhatóvá teszi. A recenzens ez úton is dícséri a szerző jó stílusát, a források jó kezelését, a téma teljes hazai szakirodalmának feldolgozását.

II.

[4] A könyv – a fejezetek tagolódásától függetlenül – lényegileg két részből áll. Az első a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás magyarországi szabályozását veszi célba (2. és 3. fejezetek), míg a második a nemzetközi összefüggéseket vizsgálja: a 4. fejezet témája az uniós jogharmonizáció története, az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata, valamint a harmonizált jog kapcsán felmerült vitás kérdések, az 5. fejezet a Zöldkártya-rendszer történetét és főbb szabályait mutatja be, a 6. fejezet pedig az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának égisze alatt kidolgozott, a közúti közlekedési balesetek áldozatai védelmét világméretben megalapozni

³⁹ Pataky Tibor: A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás szabályozása és továbbfejlesztésének lehetőségei, Budapest, HVG–ORAC, 2019. 236 p.

hivatott egyezmény-tervezetről szól. A feldolgozást a de lege ferenda javaslatok összefoglalása zárja (7. fejezet).

[5] A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás magyarországi előzményeit, az 1959. évi bevezetését és a Gfbt. kiadásával zárult fejlődését, az egymást követő szabályozások vitatott kérdéseit és a bírói gyakorlat irányait tárgyalja a 2. fejezet.

[6] A szerző – a történeti feldolgozás logikájának megfelelően – több esetben is arra kényszerül, hogy egyes intézményeket, dogmatikai, vagy éppen jogértelmezési problémákat annak a gépjármű-felelősségbiztosítási jogszabálynak az összefüggésében említsen és tárgyaljon, amelyben azok először megjelentek, függetlenül a téma jelentőségétől, vagy éppen áthúzódó hatásától. Ez a módszer jól működik pl. a gépjármű üzemeltetésével okozott kár esetében (p. 41 ff.), de hiányos és lezáratlan, esetleg több helyen előforduló, kereszthivatkozás nélküli okfejtésekre vezet az előzetes fedezetvállalás (p. 43-44), vagy éppen az érdekmúlás (p. 44-45) és a díjnemfizetés (p. 50-51, majd a következő fejezetben is: p. 87 ff.) körében. Ez utóbbiak a biztosítási szerződési jog általános – nem csak a gépjármű-felelősségbiztosításhoz kötődő – intézményei is, így az elemzésben talán indokolt lett volna a szakirodalom és a bírói gyakorlat szélesebb körben történő feldolgozása.

[7] A szerző részletesen ismerteti a MÁV ÁBE csődjével összefüggésben felmerült problémákat, a joggyakorlat és a problémakört lezáró jogalkotás bemutatásával (p. 51 ff.). Egyetértőleg idézi a Kúria azon döntését (BH 2013.93), hogy a hazai Nemzeti Irodaként eljáró MABISZ nem a károkozóval, hanem csak annak felelősségbiztosítójával kerül jogviszonyba, ezért a biztosított külföldi károkozásával összefüggésben általa megtérített költségeket vele szemben megtérítési igényként nem érvényesítheti. A szerző nem veti fel az alternatív megoldás lehetőségét, amennyiben a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításhoz kapcsolódó nemzetközi intézményi infrastruktúra – mivel az ahhoz történő csatlakozás a felelősségbiztosító részére kötelező – a gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés természetes alkotórésze lehet, így tartalmává válik a biztosítottal létrejövő jogviszonynak is.

[8] A 3. fejezet tárgya a Gfbt. kritikai elemzése és a szerző által fontosnak látott továbbfejlesztési lehetőségeinek felvázolása. A szerző több témában is versenyt fut a jogalkotóval, amennyiben a jogosan szóvá tett problémát ez utóbbi időközben, a könyv nyomdába adását követően történt törvénymódosítással korigálta – csak a szerző javaslatától eltérő módon (pl. a szerződéskötési kötelezettség alanyai, p. 81-82).

[9] Közismert, hogy a Gfbt. mind szellemiségében, intézményi koncepciójában, mind egyes részletszabályaiban esetenként jelentős eltérést mutat a Ptk.-hoz képest. Ezt egyes intézmények tárgyalása kapcsán a szerző is megemlíti (pl. a gépjármű elidegenítése és a biztosítás megszűnésének kérdése, p. 82-84), továbbá kritikai élel sorolja fel a Gfbt. és a Ptk. közötti párhuzamosságokat (p. 73-74). Nem említi ugyanakkor a könyv a Gfbt. és a Ptk. egymással ellentétes megoldását a díjnemfizetés esetében (p. 87-89). A recenzens úgy véli, hangsúlyosabban lett volna indokolt szóvá tenni általános jelleggel is a Gfbt.-nek a Ptk. megoldásaihoz közelítő átfogó továbbfejlesztése szükségességét.

[10] A 4. fejezet az Európai Unió jogfejlődésének és az Európai Bíróság gyakorlatának impozáns bemutatását követően a konszolidált irányelv továbbfejlesztésére is több javaslatot tesz (p. 163 ff). A szerző többek között felveti az általános korlátlan fedezet kérdését, amivel összefüggésben azonban maga is jelzi a biztosításmatematikai és viszontbiztosítási nehézségeket. A másik kiemelendő, érdekes téma a vontató és a vontatmány károkozásának kérdése, ahol az újabb magyarországi gyakorlat is az egyetemlegesség alapjára helyezkedik. Csak megjegyzi a recenzens, hogy ennek következménye a félpótkocsik és pótkocsik biztosítási díjának jelentős emelkedése lett, ami azonban a közúti vontatók felelősségbiztosítási díjszintjét nem érintette – a joggyakorlat változásával tehát a piacon burkolt díjszint-növekedés történt.

[11] A fejezet röviden érinti a „29. európai jogrendként” aposztrofált (de a Brexit folytán most már csak 28.) opcionális biztosítási szerződési jogi szabályozás, a PEICL viszonyát is a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításhoz (p. 176 ff). Az anyagot kidolgozó munkabizottság eredetileg azt tervezte, hogy a szabályozásba bevonja a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás harmonizált polgári jogi szabályait is, annak érdekében, hogy a PEICL kikötésével lehetőség nyíljon egységes európai szerződési megoldásokra. Később ez a koncepció változott – a munkabizottság elnöke, alighanem az Európai Bizottság munkatársaival történt konzultációt követően, a témát a napirendről levette és a korábban kidolgozott szövegezés helyett a jelenlegi utaló szabállyal helyettesítette. Ez is jelzi, hogy – bár a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás joganyaga erőteljesen harmonizált – de további tartalmi egységesítésre aligha lehet számítani, a nemzeti rezsím hosszabb távon is fennmarad.

[12] Az 5. fejezet az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága keretében létrejött Zöldkártya rendszer történetét, struktúráját és működését mutatja be, érdekesek és hasznosak továbbá a szerzőnek az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága keretében folyó jogharmonizációs munkát ismertető fejtegetései a közúti közlekedési balesetek áldozatai védelmét szolgáló egyezmény tervezetével kapcsolatban (6. fejezet). Erről a hazai szakirodalom nem tudósított korábban.

III.

[13] Összefoglalóan az állapítható meg, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás hazai, uniós és nemzetközi szabályozását, illetve e szabályok gyakorlatát széles körűen bemutató könyv született, amelyet haszonnal forgathat a jogalkalmazó, a jogi képviselő, de – a jövőbe mutató javaslatok körében – a jogalkotó is. A könyvet részletes irodalomjegyzék, a felhasznált jogszabályok és a feldolgozott jogesetek listája egészíti ki.

* A szerző c. egyetemi tanár (ELTE ÁJK)

IMPESSZUM

A Kártérítési és Biztosítási Jog az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület negyedévenként megjelenő elektronikus folyóirata.

ISSN 2676-9662

Szerkesztőség:

Dr. Bárdos Péter ügyvédi iroda

H-1024 Budapest, Margit körút 43-45. IV/9.

Tel.: (00-36)-1-212-8731

Fax: (00-36)-1-212-8733

szerkesztoseg@kbj.hu

<https://kbj.hu/>

Szerkesztőbizottság:

Dr. Bárdos Péter ügyvéd, az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára, főszerkesztő

Dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd, főszerkesztő-helyettes

Dr. Boronkay Miklós ügyvéd, választottbíró

Dr. Csöndes Mónika PhD egyetemi adjunktus (BCE GTK)

Dr. Molnár István ügyvéd, szerkesztő

Dr. Pataky Tibor PhD ügyvéd, biztosítási szakjogász

Dr. Takáts Péter CSc. c. egyetemi tanár

Dr. Tőkey Balázs PhD egyetemi adjunktus (ELTE ÁJK)

Olvasószerkesztő: Kiss László Tibor

Webszerkesztő: Csurgóné Somodi Ildikó

Tudományos tanácsadó: Prof. Dr. Fuglinszky Ádám LL.M. (Heidelberg) PhD

(Hamburg), egyetemi tanár, választottbíró

Felelős kiadó: Dr. Csurgó Ottó

Kiadó és a weboldal tulajdonosa:

AIDA Magyar Nemzeti Szekció Biztosítási Jogi Egyesület (AIDA Biztosítási Jogi Egyesület)

Székhelye: 1024 Budapest, Rómer Flóris u. 8.

E-mail cím: aidahungary@aidahungary.